

08 Sinikka Kunttu:
Upea jäsenhankinta-
kampanja!

20 Pihapuut
Minkä puun
istuttaisit?

Luonnonsuojelija

SUOMEN LUONNONSUOJELULIITON JÄSENLEHTI

5/2011 • 2,00 € • WWW.SLL.FI

KIVISUO
kuntoon
käsivoimin

14 ► Puiden jäkälän kirjoa 22 ► Suuri otsalampputesti

Luonnonsuojelija

Luonnonsuojelija
Lokakuu nro 5/2011
37. vuosikerta
ISSN 0788-8708

Luonnonsuojelija on Suomen luonnonsuojeluliiton jäsenlehti. Lehti kuuluu Aikakauslehtien ja Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liittoon.
www.sll.fi/luonnonsuojelija

TOIMITUS

luonnonsuojelija@sll.fi
Matti Nieminen, päätoimittaja, p. (09) 228 08 222, matti.nieminen@sll.fi
Seppo Parkkinen, vs. toimitus-sihtööri, p. (09) 228 08 202, seppo.parkkinen@sll.fi
Liisa Hulkko, ad, p. (09) 228 08 203, liisa.hulkko@sll.fi
Noora Kuusela, verkkotoimittaja, p. (09) 228 08 245, noora.kuusela@sll.fi

TOIMITUSNEUVOSTO

Milla Aalto, Sini Eräjää, Hanna Kaisa Hellsten, Heidi Konkka, Noora Kuusela, Seppo Leinonen, Laura Manninen, Leo Stranius, Päivi Suihkonen, Tapani Veistola, Venla Virkamäki, Eero Yrjö-Koskinen

GRAAFINEN SUUNNITTELU

Liisa Hulkko, Emmi Jormalainen, Maria Manner

VÄRIEROTTELUT

Jyrki Heimonen, Aarnipaja Ky

PAINOPAikka

Art-Print Oy, Kokkola 2011

TILAUSHINTA 2011

Jäsenmaksu on 32 € ja se sisältää Luonnonsuojelijan vuosikerran. Erikseen tilattuna 12 kk tilaushinta on 39 €.

TILAUKSET JA

OSOITTEENMUUTOKSET

arkisin klo 9–15,
Irma Kaitosaari, rekisterinhoitaja, puh. (09) 228 08 210, jasenasiat@sll.fi
Ks. palvelukortti sivulla 28.

ILMOITUSHINNAT 2011

1/1 sivu 2500 €, 1/2 sivu 1250 €, 1/4 sivu 625 € jne. Ota yhteyttä: Ilmoitusmyyjä Marco Arhivaara, p. (09) 228 08 227, 045 124 3924, ilmoitusmyynti@sll.fi

ILMESTYMINEN 2011

Luonnonsuojelija ilmestyy kuusi kertaa: 7.2., 4.4., 6.6., 29.8., 17.10. sekä 5.12.

KANSI:

Kivisuon ennallistustalkoot (Kuva: Pertti Ikäheimonen)

Naapuriapua

TÄNÄ SYKSYNÄ Luonnonsuojeluliitto on etsinyt uutta suuntaansa monin tavoin. Kuten retkelläkin, kannattaa silloin nostaa katse jaloista, antaa sen kiertää maisemassa ja samalla tarkentaa kuuntelua.

Luonnonsuojeluliiton paikallistyön kehittämiseksi järjestettiin syyskuussa Lohjalla Yhdistyspäivät. Asian pohtiminen kiinnosti liki sataa osallistujaa. Liiton noin 180 paikallisyhdistystä voi oppia paljon toisiltaan. Se mikä toimii ja innostaa Oulussa, saattaa tehdä saman muuallakin.

Oma lukunsa on se, jos valtion kuntaliitokset etenevät. Silloin Luonnonsuojeluliiton paikallisyhdistystenkin on järkevää ehkä harkita yhdistymistä naapuriensa kanssa.

Valtakunnallisellakin tasolla liitol-

la on opittavaa naapureiltamme. Pohjoismaat ovat samankaltaisia yhteiskuntina. Siten ympäristöjärjestöjen työssä on paljon yhtenevää.

Euroopan Unioniin astumisen myötä tuntuu kuin pohjoismainen yhteistyö olisi laimentunut. Jos EU rapautuu talouskriisin seurauksena, Suomikin saattaa katsoa jälleen lähinaapureihinsa tarkemmalla silmällä.

Pohjoismaiset ympäristönsuojelun kansalaisjärjestöt tapasivat syyskuun lopulla Helsingissä. Siellä nousi esille mielenkiintoinen kysymys: pitäisikö Pohjoismaiden ympäristöjärjestöillä olla oma katto-organisaationsa? Euroopan tasolla toimii tuki jo EEB (European Environmental Bureau), mutta se on keskittynyt pitkälti EU-politiikkaan vaikuttamiseen.

Pohjoismaissa olisi paljon tehtävissä järjestöjen kokemusten vaihtoon, osaamisen kehittämiseen ja pohjoisen luonnon auttamiseen liittyen. Siis järjestäytyneempää naapuriapua kuin se, mitä luonto jo antaa – kun esimerkiksi Norjasta jolkottelee naali pesimään Suomen puolen hiljentyneille hiekkakumpareille. Myös yhteispohjoismainen ympäristöpolitiikka voisi olla blokkien Euroopassa paikallaan.

Liiton työntekijöiden tasolla on jouduttu ajattelemaan naapuriapua kuluneen syksyn aikana. Liitto uudistaa organisaatiotaan, ensin keskustoimiston osalta. Tähän ja säästötalkoihin liittyen jouduttiin käymään yt-neuvottelut. Naapuriavun tarve on tullut esiin monin tavoin tässä prosessissa ja sen ratkaisuihin.

Erinomaista lääkettä Luonnonsuojeluliiton vahvistumiselle on uusien jäsenten ja tukijoiden mukaantulo. Tässä Luonnonsuojelijassa kerrotaan sivulla 8, kuinka hyvin jäsenhankintakampanjamme onnistui. Naapuriapua – tai kaveriapua – sekin. ■

Matti Nieminen

HUTEJA & OSUMIA

AIKA EROTA

Kun pörssikurssi laskee, hinnat puutoavat, tuotanto ontuu ja ympäristöasiat ovat retuperällä, ei ole ihme, että **Pekka Perä** jättää Talvivaaran toimitusjohtajan tehtävät. Kaleva 8.10.2011

SULFAATTIA 200 VAI 7000 MG/L?

Ympäristöneuvos **Sami Koivulan** mielestä kaivosyhtiö Talvivaara Sot-

kamo Oy:n toiminta ei ole nykyisen ympäristölupaan mukaista.

”Kun yhtiö haki ympäristölupaa, se arvioi sulfaatin ja natriumin pitoisuuksiksi alle 200 milligrammaa litrassa. Luvassa ei ollut tarvetta aineiden raja-arvoille, koska ympäristölle ei katsottu aiheutuvan niistä haittaa.”

Talvivaaran oman ilmoituksen mukaan jätevesien sulfaattipitoisuus on kuitenkin nykyisellään peräti 7 000 milligrammaa litrassa ja natriumpitoisuus 3 000 milligrammaa litrassa. Kainuun Sanomat 21.9.2011

LIIAN TIUKAT LUPAVAATIMUKSET

Kevitsan nikkelikaivosta rakentava kanadalainen kaivosyhtiö haluaisi

tinkiä ympäristöviranomaisen asettamista lupavaatimuksista. Rakenuslehti 6.10.2011

KANSANEDUSTAJIEN AUTOJEN HIILIPÄÄSTÖISTÄ

”Jos autossa on isommat hiilidioksidipäästöt, siitä maksetaan korkeampi vero. Kun maksaa kiltisti veronsa, voi päättää millä ajaa.” **Stefan Wallin**, kansanedustajien suuripäästöisimmistä autostaan.

METSÄTALOUSTUKIEN TARPEELLI-SUUDESTA

Aavan ja **Veetin** ope joutuu lomautukseen. Kollaan kiväärin miehen vai-panvaihtoväli pitenee henkilökuntavajeessa. Ja joku kehtaa ruikuttaa

rahaa pilalle päästämänsä taimikon, ojan ja tien kunnostukseen. Hävetkää! **Juha Aaltoilan** kolumni ”Velton rahan juhlan loppu” Maaseudun Tulevaisuudessa 7.10.2011

AVOSUO TUOTTAMAAN

Timo Jämsän tavoitteena on saada jokainen neliö hyötykäyttöön.

[...]2000-luvun alussa ala [Tohollammilla] oli vielä ympäröivän maiseman kaltainen puuton ja vetinen suo. Timo Jämsällä oli kuitenkin joutomaapalalleen muita suunnitelmia. 61-vuotias maanomistaja kunnosti ja täydensi ojat kolmen hehtaarin alalta, eikä lannoitteitaakaan säästetty. Metsälehti 18/2011 kansiteksti ja osa artikkelista.

SYKSYN KUVA

KUVAAJA: SEPPO PARKKINEN

Lähteä vai jäädä?

Laulujoutsenperhe, emot ja harmaa poikanen, lipuu kaikessa rauhassa syksyisellä metsälammella. Äkkiä näkyviin tulee muutaman etelän suuntaan lentävän joutsenen parvi. Taivaalta kuuluu tervehdysuutoja uiville lajikumppaneille. Joutsenemot villiintyvät, kailottavat taivaalle ja viuhtovat siivillään. Matkaan tekisi mieli mutta poikanen ei vielä osaa kunnolla lentää. Perästä tullaan, vähän myöhemmin! ■

Juvalla 25.9.2011

TÄSSÄ NUMEROSSA

SEPPO PARKKINEN

PUIDEN JÄKÄLÄT

Haavankeltajakälä on puiden rungoilla kasvavista jäkälistä tutuimpia.

14-15 ►

MADAGASKAR

SLL suojelee myös Madagaskarin metsiä, *Mantidactylus femoralis* -sammakon kotia.

12-13 ►

TITTA LASSILA

VENLA VIRKAMÄKI

PYÖRÄILYN PUOLESTA

Anni Sinnemäkin osallistui kriittiseen pyöräretkeen.

07 ►

OTSALAMPUT

Lue, mikä otsalamppu voitti Luonnonsuojelijan testin.

22-23 ►

SISÄLLYS

UUTISIA

- 4 Kahdeksan padon suo
- 6 Myllyjärven puolesta
- 7 Kriittisesti pyöräretkellä
- 8 Pieni teko, suuri vaikutus
- 9 Oulun lapset saivat oman luontokerhon
- 9 SLL syyspäivillä Sammatissa
- 10 **Hiili luonnossa**
Kunnat hiilivarastoja suojelemaan
- 11 **Norppaluodolta**
Eero Yrjö-Koskinen

LUONTO

- 12 SLL Madagaskarilla
- 14 Neljän kerroksen väkeä
- 16 Yterin dyynien salaisuudet

ELÄMÄNTAPA

- 18 **Ekoarjen sankarit**
Pimenikö kännykkä, kuoliko kannettava
- 19 **Arjen kolumni**
Janne Käpylehto
- 20 **Luonto alkaa omalta pihalta**
Elämän puut
- 22 **Ekotekniikan maailma**
Otsalamput testissä: Henkilökohtaista valoa
- 24 Norpan menot

Tutustu Suomen luonnonsuojeluliiton energianeuvonta-hankkeeseen!

www.negawatti.fi

NEGA WATTINEUVONTA
LUONNONSUOJELULIITON ENERGIANEUVONTA

TEKSTI Risto Sulkava

Kahdeksan padon suo

Ylilentävällä kaakkurilla ja myyräjahdissa olleella tuulihaukalla riitti ihmettelemistä kun 25 ennallistajaa huhki kesän viimeisenä helleviikonloppuna suoluonnon puolesta Keuruun Kivisuolla.

Kivisuon ennallistaminen lähti liikkeelle BirdLife Suomen ja UPM-Kymmenen sopimuksesta joidenkin lintualueiden ennallistamisesta. Keuruulla asiaan tarttui **Matti Aalto**, Suomen luonnonsuojeluliiton Keski-Suomen piirin puheenjohtaja. Aloite Kivisuosta ennallistamisen kohteena sai heti vastakaikua maanomistajan UPM-Kymmenen puolella. Pian maastokatselmus sekä sopimus oli tehty ja talkoopäivä sovittu.

Lauantain 27.8.2011 Keuruun Kivisuon puolesta hikoili 25 henkeä sekä muutama kuvaaja ja lehtimies. Sunnuntainakin ennallistamistöissä oli kymmenen päättäväistä padontekijää. Pääosa joukosta oli Keurusseudun Luonnonystävien talkooväkeä. Joukkoa täydensivät myös UPM-Kymmenen, Suomenselän Lintutieteellisen yhdistyksen ja läheisen Martinjärven vesiensuojeluyhdistyksen aktiivit.

Suon nimi vaihtoon?

Viikonloppuna rakennettiin kahdeksan suurta patoa, jotka muuttavat lähes koko sadan hehtaarin suon vesitaloutta kohti luonnontilaa. Koska Kivisoita on Keuruullakin useita, talkooväki päättikin vaihtaa suon nimen ”Kahdeksan padonsuoksi”.

Kivisuo on yksi läntisen Keski-Suomen poikkeuksellisen hyvin säilyneitä soita. Keskiosiltaan ojittamaton suo on vuosikymmeniä sitten lähes kierretty ojilla. Muutama oja myös halkaisee koko suon. Suon ohi ohjatut vedet ovat johtaneet etenkin laiteiden kuivahtamiseen ja varsinkin ojen varsiin on kasvanut energiapuu-kokoista männyntureikkaa. Avoimet riekkorämeet ovat liiaksi puustottuneet. Suolla sijaitsevaa Kivilampea on myös laskettu. Samanlaisen ankea on ollut tuhansien suomalaisten soiden kohtalo.

Nyt muutoksen tuulia on ilmassa. Soiden merkitys luonto- ja virkistysarvojen kannalta, riistakantojen ylläpitäjänä, vesien laadun, vesitasapainon säätelijöinä sekä ilmastonmuutoksen estäjinä aletaan ymmärtää yhä paremmin. Soiden arvostus nousee kohisten. Luonnontilaisia soita tarvitaan ja halutaan, ja myös varsinaisten suojelualueiden ulkopuolella.

Luontoa voi auttaa palauttamalla suon vesitalouden lähemmäs luontaista tilaa. Kivisuolla keskeisiä olivat kolme oja, jotka johtivat suon molemmilta puolilta tulevat vedet läheiseen Lehmilampeen. Talkoissa suon halkaivat ojat katkaistiin siten, että vesi pakotetaan keskelle suota.

Suon kehitystä seurataan

Tehtyjen patojen sijainti on suunniteltu siten, että suolle jäävän veden vaikutus ulottuu aina-

Talkoolaiset ovat päässeet työn makuun.

ARI AALTO

Kuukausi talkoista ja runsaiden sateiden jälkeen vesi on noussut.

kin periaatteessa lähes koko suohon. Melko vähällä työllä – tosin valtavalla hikimäärällä – saadaan toivotavasti paljon palautumista aikaan. Vielä syksyn aikana padoilla käydään tarkkailemassa veden mahdollista tunkeutumista rakennelmien läpi tai ohi. Keväällä seuraa varsinainen testi, kevättulva.

”Tarvittaessa työtä jatketaan”, kertovat **Juha-Matti Valonen** UPM-Kymmenestä sekä **Matti Aalto** Luonnonsuojeluliitosta. UPM valmistautuu talvella myös hakemaan lisää ylimääräpuustoa pois suolta. Jos padot eivät riitä palauttamaan suota ennalleen, tehdään lisätöitä todennäköisesti myös konevoimin. UPM tarjosi talkooväen ruokailut, tukea matkoihin sekä pohjapatoon tarvittun kivikasan.

Jos kaikki menee suunnitelmien mukaan, suo alkaa palautua. Tällöin talkooväki saattaa siirtyä viereisen Isonen avuksi – vastaava tilanne näet vallitsee siläkin suolla.

Ennallistamisen vaikutuksista Kivisuon linnustoon saadaan ensimmäiset viitteet ensi keväänä. Oletetta-

vasti aiempaa useammat kahlaajat löytävät suon nopeasti. Lirot, kuovit, kurjet ja valkoviklot saavat huomattavasti lisää suotuisaa aluetta. Jo kevättalvella voidaan nähdä, kelpuuttaako riekko kaksi nyt esiin raivattua soidinkeskusta areenakseen.

Hyvässä yhteishengessä

Yhteistuumin työnteke sujuu. Ehkä esimerkkinä uudesta asenteesta suotalkoissa lekaa heiluttivat rinta rinnan Luonnonsuojeluliiton ja UPM:n henkilöt – ja vaikka lekanvarsia katkeili, osumia tuli vain patotolppiin. Välissä läheiseltä Pihlajaveden kylältä hankittu ja suonlaitaan tuotu ruoka ja kahvi upposivat nälkäisiin suihin. Kun ensimmäisen padon kanssa vielä rooleja hieman etsittiin, syntyi viimeinen jo tunnissa. Jokainen oli ottanut itselleen sopivan homman; puuta kaatui, pylväitä teroitettiin, leka heilui, oksat ja turve lensivät. Viimeisestä padosta tuli niin kaunis kuin pato ylipäätään voi olla. Ja mikä tärkeintä, vesi patojen takana nousi nopeasti kohti suonpintaa. ■

Suotalkoissa lekaa heiluttavat rinta rinnan Luonnonsuojeluliiton ja UPM:n henkilöt.

RISTO SUKAVA

Lekan varressa Ari Aalto.

NÄIN ME SEN TEIMME

Virtaus ojissa on etenkin keväällä voimakas, joten padoista tehtiin massiivisia. Ojituksen vuoksi ylimääräisesti kasvaneista suomännystistä tehtyjä paaluja iskettiin ojan poikki viereen – ja syvälle suohon. Puuvarustus täydennettiin vaakasuuntaisella, mahdollisimman tiiviillä runkoladonnalla ja viistoon lyödyillä tukipuilla. Samanlainen rakennelma tehtiin noin viiden metrin päähän ja molempien patojen väli täytettiin vähintään suon pinnan tasoon saakka kokonaisuudessaan turpeella. Osaan padoista saatiin lisäapua valtavista kivenjärkeleistä, jotka voimamiehet kankesivat puupadon tueksi ja tiivistykseksi. Lisäksi tehtiin yksi tyystin toisenlainen pato, kivistä rakennettu pohjapato, jolla aikanaan lasketun Kivilammen pinta on tarkoitus nostaa entiseen korkeuteensa. ■

Saimaannorpan kanta kasvoi

METSÄHALLITUKSEN KEVÄISTEN PESÄLASKENTOJEN mukaan saimaannorpan kanta on kasvanut 290 yksilöön. Lisäystä viime vuodesta on 20 yksilöä.

Kovat talvet ovat olleet hyväksi norpan pesinnälle. Ilmastomuutosta isompi uhka saimaannorpalle ovat kuitenkin yhä kalanpyydykset. Tänä kesänä tuli tietoon yksi laittomaan katiskaan ja yksi lailliseen verkkoon rauhoitusajan jälkeen kuollut kuutti. Luonnonsuojeluliiton mielestä kalastusrajoituksia pitää laajentaa vielä sekä alueellisesti että ajallisesti.

”Asenteet kentällä näyttävät parantuneen ja valistus rupeaa menemään perille”, Luonnonsuojeluliiton saimaannorppakoordinaattori **Kaarina Tiainen** lloitsee. ”Nyt kun ihmiset ovat oppineet verkkojen vaarallisuuden norpille, katiskoissa on meilläkin vielä tiedotettavaa.” Valvojien mukaan lähes 40 prosenttia katiskoista oli saimaannorpan suojelusopimusten vastaisia. Kuutille turvallisen katiskan nielu on 15 cm ja se ei saa joustaa. ■

Aarniometsä-kirjan tekijöille valtionpalkinto

PETRI KETO-TOKOI JA Timo Kuuluvainen ovat saaneet vuoden 2011 tiedonjulkistamisen valtionpalkinnon teoksesta *Suomalainen aarniometsä* (Maahenki 2010).

”Suomalainen aarniometsä on harvinaisen monipuolinen ja laadukas tieto- ja valokuvateos luonnonmetsien elämästä, niiden historiasta ja merkityksistä ihmisille. Teoksessa yhdistyy monia näkökulmia, joita ei yleensä samojen kansien sisällä tavata”, luonnehditaan palkintopöytäkirjoissa. ■

Merilämpöä ja lähituotteita

HAIKON KARTANO AVASI lähi- ja luomutuotteita tarjoilevan Spa Bistro & Café -ravintolan. Suomen luonnonsuojeluliitto on seurannut läheltä Haikon Kartanon toimintaa, sillä yritys on Ekoenergia-merkin kummiyritys.

Kummiyrittäjyys on luonut mahdollisuuden käydä keskustelua yrityksen johdon kanssa ympäristöasioista. Suomen luonnonsuojeluliitto on päässyt kummiyrittäjyyden myötä mm. kannustamaan Haikon Kartanoa toteuttamaan suunnitelmansa lähi- ja luomutuotteita tarjoavan ravintolan avaamisesta.

Haikon Kartanon Spa Bistro & Cafésta lähipaikkakuntien pientuottajien tuotteita voi myös ostaa kotiin vietäväksi. Listalta löytyy muun muassa lähileipomien leipää, Porvoon Pienen Suklaatehtaan ja Brunbergin suklaata sekä Makulakun luomulakritsia. Myös muita raaka-aineita hankitaan lähialueelta, ja yrtit noudetaan Kartanon omasta yrttitarhasta.

Ekologisen ravintolan avaamista merkittävämpi panostus ympäristön eteen on Haikossa tehty energia-asioissa. Haikon Kartanoon rakennettiin jo vuonna 1985 yksi tuon ajan suurimmista merilämpöpöjärjestelmistä. Merilämpö on Haikossa osoittautunut paitsi ekologiseksi myös taloudellisesti kannattavaksi investoinniksi. Luonnollisesti kaikki yrityksen käyttämä sähkö on Ekoenergiaa. ■

Ekoenergiasta saa lisätietoa osoitteesta www.ekoenergia.fi.

EU uudistaa kalapolitiikan

KUN SUOMESSA LOHEN SUOJELU ja kalastuslain valmistelu takkuilee, EU on uudistamassa koko kalastuspolitiikkansa.

EU:n vanhan kalapolitiikan tragedia oli, että se johti ylisuuriin kalastuslaivastoihin, ylikalastukseen, kalakantojen romahdukseen ja sitä myötä kalastajienkin ahdinkoon. Uusi kalapolitiikka lähtee kestävän käytön periaatteesta ja tieteellisistä kannanhoitosuunnitelmista.

Suomi ja kotimaisen kalan käyttö hyötyisivät uudistuksesta. Suuri osa maassamme syötävästä kalasta on tuontikalaa maista, joiden ympäristöasiat eivät ole kunnossa. EU pistäisi Euroopan kalat samalle viivalle kuin meillä jo ollaan.

Komissio on esittänyt myös uutta Itämeren lohen hoitosuunnitelmaa. Vaikka se sallisi edelleen sekakantakalastuksen merellä, suunnitelma olisi jättiloikka lohikantojen elvyttämiseen.

Suurin vaara on, että jäsenmaiden neuvosto vesittää komission hyvät ehdotukset. Siksi Luonnonsuojeluliitto on lausunut ja tavannut aktiivisesti ministeriötä, eduskuntaa ja EU:n päättäjiä. ■

MMM tunnusti suden salametsästyksen

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ TUNNUSTI syyskuussa, että susien määrä on vähentynyt salametsästyksen vuoksi.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen mukaan Suomessa elää enää 135–145 sutta. Viisi vuotta sitten susien arvioitu määrä oli lähes kaksinkertainen. Nyt on sata hukkaa hukassa.

Etelä-Saimaa -lehden haastattelemat ministeriön virkamiehet eivät löytäneet susien vähenemiselle muuta syytä kuin salametsästyksen. Susille on tarjolla riittävästi hirvuruokaa Suomessa. Ne eivät ole menneet Venäjälle eivätkä kuolleet tauteihin. Laillinen pyynti ei selitä näin suurta romahdusta.

Luonnonsuojeluliitto esitti tapaamisessaan ministeri Jari Koskiselälle valistuskampanjaa, erätarkastajien lisäämistä ja ympäristörikoksiin erikoistunutta poliisiyksikköä.

Luonnonsuojeluliiton nuorisojärjestö Luonto-Liitto vauhditti toimia myös 4346 nimen adressilla.

Ministeriö aikoo ensimmäiseksi jalkautua alueellisiin riistan neuvostoihin keskustelemaan asiasta. ■

Valtio lisäsi ja vähensi

UUDEN HALLITUKSEN OHJELMAN ympäristöosa oli hyvä. Hallitusohjelma lupasi lisätä rahaa luonnonsuojeluun. Valtionvarainministeriö ilmoitti kuitenkin kesällä, että hallitusohjelman säästöt pitää tehdä heti ensimmäisenä vuotena ja lisärähat antaa vasta hallituskauden lopulla. Näin ympäristörahoitus olisi vähentynyt eikä kasvanut.

Luonnonsuojeluliitto ja monet muut vaativat lupauksien pitämistä. Ympäristöministeriö onnistui saamaan lähes kaikki hallitusohjelmassa luvut luonnonsuojelurahat toiseen kertaan budjettiriihessä. Ministeri Ville Niinistö sai palautettua esimerkiksi luonnonsuojeluohjelmien ja ympäristöjärjestöjen rahat. Vajausta jäi Itämereen ja Metsähallituksen luontopalveluihin. Niistä Luonnonsuojeluliitto jatkaa keskustelua eduskunnan syksyn budjettikuulemisissa.

Pääongelma on, että ympäristöministeriön budjetti silti pienenee. Suomi on ollut ympäristönsuojelun rahoituksessa länsimaista viimeinen. Osuus laskee edelleen 0,5 prosenttiin. Luonnonsuojelun lisärähat jouduttiin ottamaan ministeriön asuntopuolelta esimerkiksi energiaremonteista.

Maa- ja metsätalousministeriö leikkasi tukia METSO-ohjelmasta mieluummin kuin metsätaloudesta. Ulkoministeriö puolestaan lopettaisi lähialuehankkeet. Esimerkiksi Luonnonsuojeluliiton ja venäläisten ympäristöjärjestöjen hyvien metsiensuojeluhankkeiden tulevaisuus on vaarassa.

Valtion budjetin ja henkilöstön pieneneminen lisää ympäristöjärjestöjen ja yritysten yhteiskuntavastuun merkitystä. Jos rahaa ei ole tukiin ja neuvontaan, ympäristölainsäädäntöä on pakko tiukentaa. Muuten Suomen ja EU:n keskeiset ympäristötavoitteet, kuten ilmastomuutoksen ja luonnon köyhtymisen pysäyttäminen sekä vesien hyvä tila, jäävät saavuttamatta. ■

Myllyjärven rauha sopii kuikille.

Myllyjärven puolesta

TEKSTI & KUVAT
Mauri Leivo

Luontojärjestöjen yhteisretki suuntautui järven uhatuille rannoille.

Luonnonystävät taistelevat Itä-Uudenmaan viimeisen rakentamattoman järven puolesta.

Loviisan Myllyjärvi on viimeinen rakentamaton järvi Itä-Uudellamaalla. Nyt tuota kuikkien, laulujoutsenten ja kurkien asuttamaa erämaajärveä uhkaa rantakaavahanke. Itä-uusmaalaiset luonnonystävät ja paikalliset asukkaat ovat aloittaneet taistelun järven puolesta.

Myllyjärvi sijaitsee Loviisan pohjoisella metsäseudulla, kolmen pienen kylän tuntumassa. Kyläläiset ovat vaalineet järven rauhaa vuosikymmeniä ja pidättäytyneet kaikenlaisesta rakentamisesta. Järvelle saapuja kohtaa siellä hyvin erämaisen tunnelman. Rannoilla ei näy merkkejä ihmisen kädenjäljistä, mitä nyt jokunen kalamiesten vene lojuu rantalehvästön siimeksessä. Järveä ympäröivät metsät ovat pääosin talouskäytössä, mitä ei kylläkään järvellä liikkuessa juuri huomaa.

Monet isot, arat linnut asuvat järvellä. Pesimälinnustoon kuuluvat muiden muassa kuikka, laulujoutsen, kurki ja kalasääski, metsän puolella mehiläis- ja kanahaukka. Yhdelläkin muulla maakunnan järvellä ei tapaa vastaavanlaista kavalkadia uljaita lintuja.

Itä-Uudenmaan liitto nimesi hiljattain Myllyjärven maakunnallisesti arvokkaaksi luonnonympäristöksi. Perusteluissa sanottiin muun muassa, että järvi on säilynyt poikkeuksellisen rauhallisena, siellä pesii useita punaisen listan lintulajeja, ja Itä-Uudenmaan järvien joukossa se on poikkeuksellisen kirkasvetinen.

Pilvi järven yllä

Viime talvena paratiisin ylle laskeutui synkkä pilvi. Koskenkylän kartanon omistaja, yksi maamme suurimmista yksityisistä maanomistajista, ilmoitti laativansa järvelle ranta-asemakaavan. Paikalliset luontojärjestöt ensin tyrmistyivät, sitten alkoivat toimia.

Maakuntalehtien toimittajat tekivät kaavahankkeesta juttuja, jotta hanketta ei voitaisi ajaa läpi kaikessa hiljaisuudessa. Lehdissä julkaistiin yleisönosastokirjoituksia. Maanomistajalle ja Loviisan päättäjille lähetettiin vetoamus kaavahankkeesta luopumiseksi. Tämä ei auttanut,

kaavaehdotus tuotiin esittelyyn kesällä. Heti sen jälkeen järvelle tehtiin luontojärjestöjen, Myllyjärven ystävien ja kyläläisten yhteisretki, jossa puhuttiin järven tulevaisuudesta ja pohdittiin yhdessä keinoja vaikuttaa kaavahankkeeseen.

Adressi järven puolesta

Kenties merkittävintä oli kuitenkin järjestöjen alullepanema, kyläläisten itsensä toteuttama nimenkeruu Myllyjärven puolesta. Adressiin saatiin kuka kuinkin kaikkien kyläläisten nimet, yhteensä 84. Kaikki halusivat säilyttää järven koskemattomana. Näin Myllyjärvi-liike ei ole jäänyt pelkästään ”risupartasuojelijoiden” puuhasteluksi, vaan se kertoo tavallisten ihmisten hädästä menettää hieno lähiretkelykohde ja tärkeä palanen omaa historiaa. Adressi luovutettiin toimittajien läsnä ollessa Loviisan kaupungin hallitukselle syyskuun lopulla, juuri ennen muistutusajan umpeutumista.

Kaavaehdotuksessa ilmeni räikeitä ristiriitaisuuksia lainsäädännön kanssa. Myllyjärven erityispiirteet, kuten rakentamattomuus, erämaisuus ja poikkeuksellisen arvokas pesimälinnusto, sivuutettiin ehdotuksessa lähes kokonaan. Kaavaa varten tehdyt luontoselvitykset, erityisesti linnustoselvitys, olivat aivan riittämättömiä. Kaavan laatija ei ollut millään tavoin yhteydessä paikallisiin ihmisiin eikä keskustellut kaavan vaikutuksista heidän virkistys- ym. tarpeisiin, vaikka viimeisen maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksen yhtenä tavoitteena oli nimenomaan lisätä paikallisen asukkaiden vaikuttamisen mahdollisuuksia.

Monet järjestöt, kuten Itä-Uudenmaan luonnonsuojeluyhdistys ja Porvoon seudun lintuyhdistys sekä useat paikalliset asukkaat ovat jättäneet kaavasta muistutuksia. Ratkaisun avaimet ovat nyt Loviisan kaupungin päättäjillä. Haluaako se pilata maakunnan viimeisen erämaajärven rauhan vai kantaako se vastuunsa itä-uusmaalaisen luonnon suojelusta ja syrjäseudun asukkaiden virkistysmahdollisuuksista.

Yhtenä ratkaisuna luonnonsuojeluyhdistykset ovat esittäneet maanvaihtoja, joilla rakennusoikeudet siirrettäisiin muualle. Mahdollista on myös, että Uudenmaan virkistysalueyhdistys lunastaisi ranta-alueet ja säästäisi järven rakentamiselta. ■

TEKSTI & KUVAT
Venla Virkamäki

Tutustu sll.fi-verkkosivuilla Luonnonsuojeluliiton liikennepoliittikkaa käsittelevään raporttiin ”Kaikilla raiteilla kestäväälle tielle – Eurooppalaisten liikennetarkaisujen opetukset Suomelle”.

Kriittisesti pyöräretkellä

Retkeilyssä parasta on se, että pääsee ulkoilmaan. Katsomaan, koskemaan ja haistelemaan luonnonihmeitä. Tämän retkitunteen saa myös urbaanissa ympäristössä ja polkupyörän selässä.

Vauhdin hurma, kun polkee pyörällä täysillä ja tuuli suhisee korvissa – tämän kokee vain hyvin hoidetulla tiepätkällä. Niin kuin Länsiväylällä. Vuonna 1964 avatulla Espoosta Helsinkiin johtavalla sisääntulomootoriteväylällä, viimeisellä laatualueella. Harmi vaan, että normaalisti Länsiväylä on suljettu pyöräilijöiltä.

Onneksi on kriittinen pyöräretki, ensimmäistä kertaa 80-luvulla järjestetty ”retki”, jolla pyritään nostamaan keskusteluun pyöräliikenteen haasteita ja ongelmia. Kriittistä pyöräretkeä järjestävät yhteistyössä Helsingin Polkupyöräilijät ja Helsingin Maan ystävät.

Järjestäjät kertovat, että ”kriittinen pyöräretki kulkee niillä Helsingin katuosuuksilla, joilla pyöräliikenne on jätetty autoliikenteen varjoon.” Pyrkimyksenä on osoittaa, että pyöräilijät ovat merkittävä osa liikennettä ja heidät tulee ottaa huomioon kaupunkisuunnittelussa. Pyöräilijöillä on oikeus hyvin suunniteltuihin ja laadukkaisiin pyöräiteihin.

Miksi Länsiväylä? Vuonna 1965 avattu Espoosta Helsinkiin johtava Länsiväylä on viimeinen sisääntuloväylänä toimiva moottoritie.

Se tuo autot lähes keskustaan pakottaen pyörät kiertoreiteille.

Kriittisen pyöräretken kanssa yhtä aikaa jätettiin Helsingin kaupunginvaltuustoon aloite siitä, että Länsiväylä tulisi muuttaa Länsibulevardiksi, puiden reunustamaksi kaupunkikaduksi, jolla on pyörätiet. Tämä retki oli ensimmäinen kerta, kun Länsiväylällä ajoivat pyöräilijät! Mukana retkellä oli sadesäälläkin noin 260 henkeä, muun muassa kansanedustaja Anni Sinnemäki.

Kävelyn ja pyöräilyn strategia

Suomi sai huhtikuussa valmiiksi oman valtakunnallisen kävelyn ja pyöräilyn strategiansa. Strategia tarjoaa eväät siihen, että Suomi liittyisi niiden eurooppalaisten maiden joukkoon, joissa pyöräily olisi kasvavin liikennetrendi.

Liikenne- ja viestintäministeriön johdolla laaditun strategian tavoitteena on nostaa kävelyn ja pyöräilyn yhteinen kulkutapaosuus nykyisestä 32 prosentista 38 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä. Matkojen määrässä tämä tarkoittaa vuositasolla noin 300 miljoonaa kävely- ja pyörämatkaa enemmän kuin vertailuvuonna 2005.

Strategiassa on monia hyviä aloitteita. Todetaan muun muassa, että ”kaikilla hallinnon tasoilla ja sektoreilla on välttämättä tekemistä ratkaisuja, jotka heikentävät mahdollisuuksia ja motiivia kävellä tai pyöräillä. Nykyisiä autoiluun kannustavia yhteiskunnallisia rakenteita tulee analysoida ja korjata tästä näkökulmasta.” Esimerkkinä näistä voisi mainita kilometrikorvaukset.

Tietysti Suomen kansallisen strategian ja sen jatkoksi valmistuvan toimenpidesuunnitelman toteutuminen käytännössä vaatii vahvaa poliittista tahtotilaa sekä rahoitusta niin paikallisesti kuin valtakunnallisesti. Rahoituksen kannalta kävelyn ja pyöräilyn investointien pitäisikin olla kaikkein otollisimpia sijoituskohteita myös kiristyvän taloustilanteen aikana. Pelkästään perinteisilläkin kustannus-hyöty-laskentamalleilla pyöräilyn ja kävelyn liikenneinvestoinnit ovat osoittautuneet kaikkein kustannustehokkaimmiksi. Puhumattakaan las-

Päästövähennysten keinot

Vaikka Suomessa liikenteen ilmastopäästöt eivät olekaan kasvaneet yhtä nopeasti kuin muualla Euroopassa, tosiasia on kuitenkin myös, että liikenteen päästöjä ei ole onnistuttu vähentämään samassa tahdissa kuin muiden sektorien. Toisaalta oma politiikkaamme saattaa johtaa jopa päinvastaisiin tuloksiin kuin päästöjen vähentämiseen. Suomessa on päätetty lisätä voimakkaasti biopolttoaineiden osuutta, vieläpä niin, että alkuvuosina tavoite joudutaan kattamaan muualta tuodulla palmuöljyllä tai toisaalta tulevaisuudessa metsähakkeella tuotetulla nestemäisellä biodieselillä. Euroopan

unionin komission omat tutkimukset kuitenkin osoittavat, että jatkossa tämä politiikka saattaa johtaa unionin päästöjen lisääntymiseen jopa 20 prosentilla.

Onkin aivan selvä, että liikenteessä tarvitaan uusia tekoja. Suomen luonnonsuojeluliitto julkaisi syksyllä liikennepoliittisen julkaisun, jossa käsitellään ennen kaikkea nykyisiä ongelmia ja Euroopan unionin liikennepoliittikkaa – emme tarjoa suoria vastauksia, vaan toivomme, että keskustelu jatkuu. Liikenne ei voi seuraavien 40 vuoden aikana kehittyä nykyiseen tapaan. Vaihtoehtoja päästöjen vähentämiseen on useita. Tyypillinen kysymys on esimerkiksi se, valitaanko biopolttoaineiden edistäminen vai edistetäänkö sähköautoja ja autottomuutta.

Liikenteen päästövähennyksissä on aiemmin luotettu vahvasti tekniikkaan. Niin liikenneinfrastruktuuri kuin nykyiset politiikkatoimetkin tukevat toistaiseksi liikaa teillä tapahtuvaa liikennettä. Kaikkialla Euroopassa, myös Suomessa, liikennepoliitikassa tulisi keskittyä kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen, liikenteen sähköistämiseen (niin raide- kuin henkilöautoliikenteessä), rataverkon parantamiseen ja kehittämiseen sekä uusien maksujärjestelmien kehittämiseen.

Nyt tarvitaan rohkeutta valtion ja kuntien päätöksiin, suuret kestävä ja terveellisen liikumisen visiot on aika toteuttaa. ■

Ensimmäistä kertaa Länsiväylällä ajoivat pyöräilijät.

Venla Virkamäki osallistui pyöräretkelle.

Polkupyörät valtasivat Länsiväylän autoilta.

Pieni teko, suuri vaikutus

Suomen luonnonsuojeluliitto sai *Hanki yksi uusi jäsen* -kampanjalla lähes 500 uutta jäsentä!

Luonnonsuojeluliiton Hanki yksi uusi jäsen -kampanja päättyi 31.8.2011. Jäsenhankintakampanjan tulokseksi tuli seitsemän kuukauden aikana 492 uutta jäsentä. Asetettu tavoite, 400 uutta jäsentä, ylitettiin selvästi. Kampanjassa tehtiin vielä loppumetreillä elokuun aikana upea loppukiri.

”Tämä oli monen vuoden tauon jälkeen kampanja, jossa jäsenistöä pyrittiin aktivoimaan uusien jäsenten hankinnassa”, kertoo kampanjaa vetänyt järjestökoordinaattori **Sinikka Kunttu**.

Member get member -menetelmällä on tehty jäsenhankintaa Luonnonsuojeluliitossa aikaisemminkin esimerkiksi jäsenhankintatalkoiden muodossa, mutta liki viiteen vuoteen tämäntyyppistä kampanjointia ei kuitenkaan ole ollut.

Nyt oli siis sopiva aika toteuttaa kampanja uudistetussa asussa. Kampanjassa jokaista jäsentä kannustettiin hankkimaan yksi uusi jäsen. Kiitokseksi sai norppapaidan tai kolme numeroa Suomen Luonto -lehteä. Myös uusi jäsen sai valita näistä liittymislahjan.

”Lämmin kiitos kaikille kampanjaan osallistuneille.”

”Kampanjasta on tullut jäsenistöltä hyvää palautetta. Sitä pidettiin selkeänä ja helppona osallistua, niin kutsujien kuin uusien jäsentenkin näkökulmasta. Hyvänä nähtiin se, että uusia jäseniä saattoi kutsua kahdella eri tavalla, joko perinteisellä kampanjakortilla tai sitten lähettämällä e-kortin verkkosivujen kautta. Myös sitä pidettiin mukavana, että sekä kutsujaa että uutta jäsentä muistettiin kampanjassa lahjalla”, summaa Kunttu.

Moni asia loksalti kohdalleen: idea oli riittävän yksinkertainen, kampanja oli huolellisesti valmisteltu, ilme visuaalisesti onnistunut ja kesto oli sopiva. Kampanja tarjosi jäsenistölle hyvän sauman kutsua tuttaviaan mukaan ja toisaalta tilaisuuden uusille ihmisille liittyä jäseneksi.

Koska kampanja onnistui hyvin, saatetaan vastaavalla menetelmällä toteuttaa jäsenhankintaa myös tulevina vuosina. Menetelmä olisi käyttökelpoinen myös paikallisyhdistyksille ja piireille erilaisten tapahtumien yhteyteen.

”Lämmin kiitos kaikille kampanjaan osallistuneille!

Oli hienoa huomata, miten hyvin jäsenistö osallistui yhteiseen työhön, ja nyt jälkikäteen on hauska nähdä norppapaitojen vilhtelevän erilaisissa tapahtumissa kampanjaan osallistuneiden yllä”, iloitsee Kunttu. ■

LAURI SALMINEN

Järjestökoordinaattori Sinikka Kunttu iloitsee erinomaisesti onnistuneesta jäsenhankintakampanjasta.

TEKSTI Sini Heikkilä

Oulun lapsille oma luontokerho

Oulun luonnonsuojeluyhdistyksen luontokerhossa lapset retkeilevät lähiluonnossa ohjaajan johdolla.

Syyskuun puolivälissä alkanut Oulun perhekerho kokoontuu Myllyojan koululla. Ensimmäisellä kerralla mukana oli neljä lasta ja kolme isää.

”Ulkona tutkimme, mitä syksyisestä luonnosta löytyy”, kerho-ohjaaja **Marian Sarala** kertoo.

”Tehtävänä oli etsiä ainakin viisi aarretta, kuten neulasia, käpyjä, kaarnaa tai kiviä. Lapset innostuivat niin, että aarteita löytyi varmaan viisikymmentä per lapsi!”

Kerhon alkua juhlistettiin mehulla ja keksillä metsässä. Jano olikin kova vauhdikkaan lähimetsikköön tutustumisen jälkeen. Ohjelmassa oli myös perinteisiä leikkejä, kuten hip-

paa ja piilosta ja siinä sivussa toisiin tutustumista.

Ohjelmaa ulkona ja sisällä

Syksyn kuluessa kerhossa jatkuu luonnon ilmiöiden, kuten eläinten ja kasvien talveen valmistautumisen, vedenkierron ja kuun vaihtelun seuraaminen.

”Teemme myös maatumiskokeen erilaisilla materiaaleilla”, kerho-ohjaaja paljastaa.

Luontokerhossa leikitään paljon, ulkona ja metsässä tietenkin. Luontoon tutustuminen tapahtuu leikkien ja pienten luontoelämysten kautta. Oikein huonolla säällä ohjelmassa on esimerkiksi askartelua, luontosatuja, pelejä ja näytelmiä sisällä. Syksyn kerhokausi huipentuu joulujuhlaan.

Kevätpuolella luonto tarjoaa taas uusia ihmetyksen aiheita! Luontokerhossa vuoden kiertokulku tulee lapsille tutuksi ja samalla oma lähiluonto rakkaaksi.

Kerhokummiksi?

Oulun luonnonsuojeluyhdistyksen kerho on yksi viidestä uudesta luontokerhosta, jotka

ovat käynnistyneet Suomen luonnonsuojeluliiton ja Luonto-Liiton yhteisen kerhohankkeen puitteissa eri puolilla Suomea.

Oulun yhdistyksessä kerhoasioita hoitava vapaaehtoinen kerhokummi **Saara Salmela** kertoo, että aloite luontokerhon perustamisesta tuli oululaiselta koululta. Kerho-ohjaaja löytyi yhdistyksen verkostojen kautta helposti.

Haastavin osuus kerhon perustamisessa on Salmelan mielestä ollut riittävän rahoituksen järjestäminen. Yhdistys haki kerhohankkeen opastuksella ELY-keskukselta avustusta lasten kerhotoimintaan.

Luontokerhon ohjaaminen tai yhdistyksen kerhokummina toimiminen ovat arvokasta ympäristökasvatustyötä.

”Lapsena koetut luontoohetket voivat antaa kipinän koko elämän jatkuvaan luontoharrastukseen, siksi kerhotoimintaa kannattaa mielestäni ehdottomasti jatkaa”, Salmela toteaa.

Kerhotoiminnan turvaamiseksi ja laajentamiseksi kartoitetaan kerhohankkeen kanssa yhteistyössä parhaita tapoja rahoittaa kerhoja. Oulun luonnonsuojeluyhdistys suunnittelee toisenkin kerhon perustamista, sillä kysyntää kerhoille löytyy! ■

Kiinnostaako luontokerhon perustaminen osaksi yhdistykseenne toimintaa? Ota yhteyttä kerhohankevas- taavaan: sini.heikkila@luontoliitto.fi.

JOUNI KARHU

Mitä nämä ovat? Kerho-ohjaaja Marian Sarala tutkii ja kertoo.

TEKSTI Matti Nieminen
KUVAT Janne Käpylehto

SLL syyspäivillä Sammatissa...

Luonnonsuojeluliiton syyspäivät keräsivät Lohjan Sammattiin 3.-4.9. lähes sata suojelijaa. Työpajoissa etsittiin yhdessä vastauksia tämän hetken haasteisiin.

Syyspäivien työpajoissa suunniteltiin muun muassa millaista yhdistysten ilmastotoiminta voisi olla, kirkastettiin vesiensuojelun teema-vuoden 2012 tavoitteita sekä pohdittiin vapaaehtoistoimintamuotojen ja jäsenhankinnan kehittämistä.

Tulevan vuoden toiminnan suunnittelun lisäksi tärkeää oli tavata toisia suojelutoimijoita ja keskustella vapaamuotoisesti tämänhetkisistä haasteista.

Kysymme erikseen neljältä Luonnonsuojeluliiton paikallistoiminnassa aktiivisesti mukana olevalta kotiseudun kuulumiselta. Mitä tapahtuu nyt? Mitä olette saaneet aikaan?

Anna Mustonen, Enon luonnonnystävät

”Vireystaso on noussut yhdistyksessä. Paluumuuttajina kuntaan tulleet retkeilijät ovat löytäneet meidät. Kuin symbolisesti, kaupungin kanssa saatiin raivattua polkukin lintutornille.

Paljon tapahtuu, mutta linkkiä valtakunnalliseen toimintaa haemme.”

Miia Kuisma, Suur-Savon luonnonsuojeluyhdistys

”Yhdistyksemme järjesti Luonto-Liiton Savo-Karjalan piirin kanssa viisipäiväisen lasten luontokoulun heinäkuussa Mikkelissä. Luontokoulussa tutustuttiin vesieläimiin ja -kasveihin, perinnemaisemaa hoitaviin lampaisiin sekä pyöräiltiin ja käveltiin luonnossa ja tehtiin havaintoja. Luontokoulu oli toimintamuotona

yhdistyksessä uusi, mutta tapahtuma onnistui hienosti. Saimme päämme auki lastentoiminnalle!

Mikkelin kaupungissa olevalle niitylle saatiin lampaat laitumelle, kun autoimme EU-rahoituksen kanssa. Oli myös hyvä, kun paikallislehti teki jutun uudesta puheenjohtajastamme.”

Juha Tenhosaari, Turun luonnonsuojeluyhdistys

”Turussa yritettiin kaavoittaa Satavan saarta täyteen. Päätös kumottiin, olimme mukana kaatamassa hanketta. Turkuun ollaan rakentamassa voimalaa, joka polttaisi turvetta ja puuta. Osallistumme sen ympäristövaikutusten arviointiin.

Down by the Laituri -festarilla keräsimme kelluvia pulloja ja tölkkejä Aurajoesta. Saimme tälle toiminnalle hyvin näkyvyyttä.”

Terhi Rajala, Satakunnan piiri ja Porin yhdistys

”Saimme Satakuntamitalin Selkämeren kansallispuiston hyväksi tehdystä työstä.

Porin yhdistyksessä järjestettiin ilmastomuutoksesta ideakilpailu koululaisille. Ja ideoita tuli! Keittokirja, ravintolakonsepti, julisteita, video, sävellys... Palkinnoksi 13 koululaiselle järjestettiin seikkailupäivä. He olivat aivan innoissaan. Yhdistys palkkasi henkilökinn järjestelyihin.” ■

Työpajoissa suunniteltiin tarralapuvin tulevaisuutta.

Nostetta oli! Juha Tenhosaari, Terhi Rajala, Anna Mustonen ja Miia Kuisma kertovat aikaansaannoksistaan.

KUVAT Seppo Parkkinen

...ja Pohjoismaat tapaamisessa Helsingissä

POHJOISMAISTEN YMPÄRISTÖJÄRJESTÖJEN johtoa kokoontui 29.-30.9. Helsingissä. Suomen luonnonsuojeluliitto ja Natur och Miljö isännöivät vuosittaista tapaamista. Kokouksessa ei ollut Grönlannin edustajaa, mutta Färsearilta kylläkin.

Kysymme muiden ympäristönsuojelun kansalaisjärjestöjen edustajilta, miten näillä menee. Missä on huomionne juuri nyt?

Jan Thomas Odegard, pääsihteeri, Naturvernforbundet, Norja

”Rannikolla. Paikallisia kiistoja syntyy kalaviljelystä, öljyn tuotannosta, ylikalastuksesta ja rakentamisesta. Lofoteilla öljyteollisuus joutui antamaan periksi. Se on harvinaista. Tapahtumassamme Lofoteilla oli lähes tuhat osallistujaa. Se johti osaltaan tähän.

Kannustamme hallitusta leikkaamaan ilmastopäästöjä. Norjassa on valtava paine vesivoiman ja voimalinjojen rakentami-

seen – perusteena käytetään ilmastomuutoksen torjuntaa.

Haluamme vahvistaa myös organisaatiotamme. Haluamme antaa ihmisille ja lapsiperheille mahdollisuuden löytää toisiaan ja ratkoa paikallisia kiistoja. Julkaisemme Google-karttoja kiistakohteista, jotta ihmiset voivat vaikuttaa yhdessä.

Rakennusten energiatehokkuudessa tavoittelemme 10 terawatin säästöä tämän vuosikymmenen aikana.”

Anneli Nordling, Naturskyddsförening, Ruotsi

”Työalamme on hyvin laaja, poliittisesta vaikuttamisesta perheretkiin.

Lisää henkilökuntaa on kiinnitetty kemikaalityöhön. Itselläni on menossa uusi harjoittelijoiden koulutusohjelma. 15 harjoittelijaa sijoittuu eri puolille organisatiotamme.”

Gudmundur Ingi Gudbrandsson, johtaja, Landvernd, Islanti

”Ympäristökasvatus ja luonnonsuojelu. Meillä on ekokouluja koululaisille.

Tällä hetkellä ratkaistaan Islannin keskylängön kohtaloa vesivoimaloiden osalta. Parlamentti on pian käsittelemässä vesivoiman kehysuunnitelmaa. Tarvitsemme sinne enemmän suojeltua aluetta.”

Christian Poll, ympäristöpolitiikan asiantuntija, Danmarks Naturfredningsforening, Tanska

”Tulevaisuuden koulutustapojen politiikkaohjelma on tärkeä. Haluamme tuoda esiin myös onnellisuuden mittarina. Kestävyyden toteuttamisen pitäisi olla aina halvinta ja helpointa. Myös jätteenpolto on ollut meillä paljon esillä.”

Johann J. Petersen, FNU Færoerne

”Vesivoima työllistää. Meitä on vain 50. Etsimme uusia jäseniä Facebookin avulla.”

JÄSENMÄÄRÄT POHJOISMAIDEN YMPÄRISTÖJÄRJESTÖISSÄ

190 000 Ruotsi, Naturskyddsförening
130 000 Tanska, Danmarks Naturfredningsforening
34 000 Suomi, Suomen luonnonsuojeluliitto
20 000 Norja, Naturvernforbundet
500 Islanti, Landvernd

TEKSTI Venla Virkamäki

Kunnat hiilivarastoja suojelemaan

Jokaisella kunnalla on omat metsä- ja suoalueensa – ja vastuunsa niiden ennallistamisesta ja suojelusta. Kunnilla on velvollisuus huolehtia paitsi asukkaidensa myös alueensa luonnon hyvinvoinnista.

Suomessa on metsämaata hieman yli 20 miljoonaa hehtaaria, noin 67 prosenttia Suomen maapinta-alasta. Suomen alkuperäinen suopinta-ala on vastaavasti noin 10,4 miljoonaa hehtaaria, mutta nykyisellään suota on noin 8,9 miljoonaa hehtaaria.

Suomessa kunnat omistavat metsätalousmaasta yli 428 000 hehtaaria eli 1,6 % metsätalousmaiden kokonaispinta-alasta. Vuonna 2000 kuntien omistamasta metsäpinta-alasta 1,5 % oli suojelun piirissä (2005), nykyisin määrä lienee jonkin verran korkeampi. Metsäomaisuus on jakaantunut hyvin epätasaisesti kuntien välillä. Osa kunnista omistaa metsää tuhansia hehtaareja, esimerkiksi Oulu n. 17 000 ha, Helsinki n. 11 000 ha ja Kuopio n. 10 000 ha, kun taas monien kuntien metsäomaisuus jää alle sadan hehtaarin.

Kuntien suora metsäomistus ei sinänsä ole suuri. Mutta kuntametsien sijainti, käyttö ja yksityisiä talousmetsiä suuremmat pinta-alat tekevät niistä kokonaispinta-alansa merkittävämpiä niin virkistyskäytön kuin luonnonsuojelunkin näkökulmasta.

Toisaalta kunnilla on monia muita mahdollisuuksia vaikuttaa oman alueensa hiilivarastojen suojeluun. Erityisesti kaavoitus ja maankäyttö ovat keskeisessä roolissa.

Keinovalikoimassa on muun muun hiilivarastojen huomioon ottaminen eri kaavatasoilla ja suunnitelmissa sekä alueiden käytön, palveluiden ja liikennejärjestelmien suunnittelu kokonaisuutena. Myös valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet velvoittavat tähän.

Soiden suojelu ja ojitettujen soiden ennallistaminen, metsien lisäsuojelu sekä muiden metsien säilyttäminen mahdollisimman runsaspuustoisina olisivat kunnissa tehokkaita tapoja vastustaa ilmastonmuutosta. Entistä useammin ilmastostrategioita valmisteltaessa otetaan huomioon myös luonnontilaisten alueiden ja ekosysteemipalveluiden turvaaminen. Valitettavan usein näkökulmana on kuitenkin metsien ja soiden rooli hiilinieluna – hiilivarastoa ei oteta huomioon.

Hiilineutraalin kunnan tavoite

Viime vuosina ilmastosanastoon on liittynyt yksi uusi käsite – hiilineutraalisuus. Osa valtioista on julistanut tavoitteekseen olla hiilineutraali vuoteen 2050 mennessä ja myös

monet kunnat eri maista ovat liittyneet hiilineutraalisuuden tavoittelijoihin.

Kuten kaikilla uusilla käsitteillä myös hiilineutraalisuudella on vielä tällä hetkellä monia tulkitsijoita. Erityisesti kuntien kohdalla on ollut nähtävissä, että vielä toistaiseksi hiilivarastoja ei ole kaikissa kunnissa laskettu osaksi kokonaisuutta.

Myös syksyllä 2008 käynnistyneessä Koh-ti hiilineutraalia kuntaa -hankkeessa (HINKU) hiilivarastot on vielä toistaiseksi jätetty tarkastelun ulkopuolelle. Suomen ympäristökeskuksen koordinoimassa hankkees-

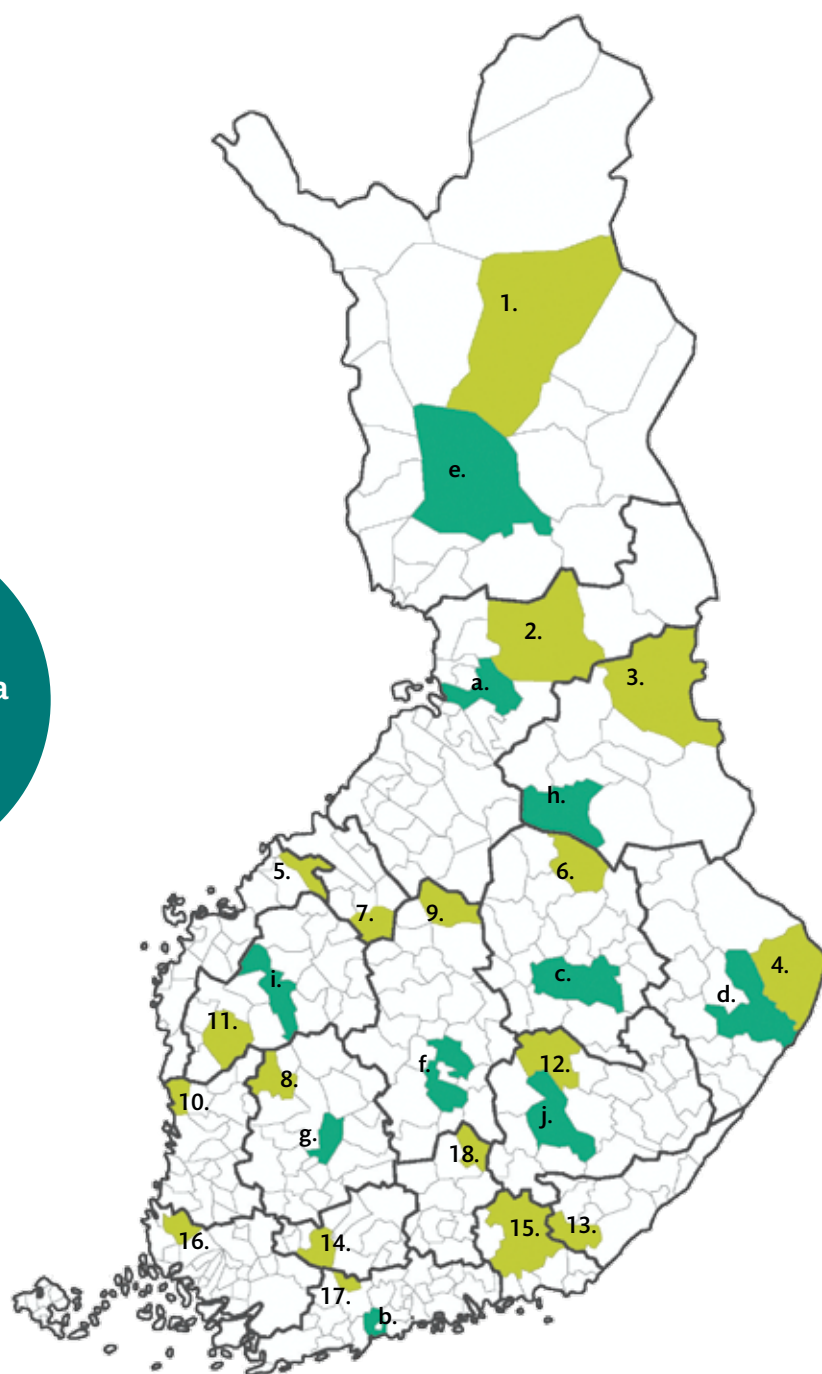
sa kunnat ovat lupautuneet toimimaan edelläkävijöinä ja pienoislaboratorioina hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi virallisia tavoitteita enemmän ja sovittua aikataulua nopeammin. Erityisesti liikenteen, asumisen ja ruuan päästöt ovat olleet hankkeessa keskiössä. Yhtenä osa-alueena on ollut myös maankäyttö, mutta se liittyy ennen kaikkea yhdyskuntarakenteeseen sekä liikennesuunnitteluun.

Syy hiilivarastojen poisjättämiseen on kuitenkin looginen – hiilivarastojen laskentajärjestelmät kun ovat vielä kehitymät-

tömiä. Erityinen ongelma on se, ettei ole ollut käytössä kunnan työkaluja, jotka soveltuisivat kuntien hiilivarastojen laskemiseen.

Hanketta SYKEssä johtava professori **Jyri Seppälä** kertoo kuitenkin, että hiilivarastojen mukaan ottamiseksi tehdään koko ajan töitä.

”Pyrimme kehittämään työkaluja hiilivarastojen laskentaan. Käymme esimerkiksi keskustelua Tilastokeskuksen kanssa siitä, miten hiilivarastojen inventaariot kuntakohtaisesti olisi mahdollista tehdä.

MAAKUNNAN SOISIN KUNTA (KAIKKI OMISTAJARYHMÄT)

1. Lappi: Sodankylä 335 120 ha
2. Pohjois-Pohjanmaa: Pudasjärvi 220 657 ha
3. Kainuu: Suomussalmi 122 460 ha
4. Pohjois-Karjala: Ilomantsi 76 825 ha
5. Etelä-Pohjanmaa: Kauhajoki 38 500 ha
6. Pohjois-Savo: Sonkajärvi 38 360 ha
7. Keski-Pohjanmaa: Perho 29 060 ha
8. Pirkanmaa: Parkano 24 350 ha
9. Keski-Suomi: Pihtipudas 18 322 ha
10. Satakunta: Karvia 13 153 ha
11. Pohjanmaa: Kruunupyy 12 295 ha
12. Etelä-Savo: Pieksamäen mlk 12 200 ha
13. Etelä-Karjala: Luumäki 10 745 ha
14. Kanta-Häme: Tammela 9270 ha
15. Kymenlaakso: Valkeala 7475 ha
16. Varsinais-Suomi: Mynämäki 5840 ha
17. Uusimaa: Hyvinkää 2945 ha
18. Päijät-Häme: Hartola 2715 ha

Lähde: Suomen turvevarat 2000, GTK

SUURIMMAT METSÄNOMISTAJAKUNNAT

- a. Oulu 17 383 ha
- b. Helsinki 10 900 ha
- c. Kuopio 10553 ha
- d. Joensuu 8787 ha
- e. Rovaniemi: 8743 ha
- f. Jyväskylä: 7816 ha
- g. Tampere 7538 ha
- h. Kajaani 7093 ha
- i. Seinäjoki 5900 ha
- j. Mikkeli 5785 ha

Lähde: Kuntametsät asukkaiden ja luonnon keitaiksi -opas, www.sll.fi/uusimaa/kuntametsat

Tiedot ovat soiden osalta vuodelta 2000 ja metsien osalta vuodelta 2009. Ajantasaista kuntatietoa ei ollut saatavilla ja rajat ovat sittemmin muuttuneet.

Kuntien metsät
ovat pinta-alaansa
merkittävämpiä.

Hiili luonnossa

Juttusarja hiilen merkityksestä Suomen luonnossa.
Osa 5/6.

NORPAN YLÄFEMMA

22 milj. ha

Suomen metsämaan pinta-ala on 22 miljoonaa hehtaaria.

1,6 %

Kunnat omistavat 1,6 % Suomen metsistä.

1,5 %

Kuntien omistamasta metsäpinta-alasta 1,5 % on suojelun piirissä.

335 120 ha

Sodankylästä 335 120 hehtaaria on suota. Se on lähes 1 % Suomen pinta-alasta.

17 383 ha

Oulun, Suomen suurimman metsänomistajakunnan, metsäpinta-ala on 17 383 hehtaaria.

Tällä hetkellä Tilastokeskus ylläpitää maankäytön inventaariota vain valtakunnallisesti.”

Tilastokeskuksen ylläpitämän maankäytön, maankäytön muutoksen ja metsätaloussektorin valtakunnallisen inventaarion toinen ongelma Luonnonsuojeluliiton näkökulmasta on se, että sitä tehdään toistaiseksi vain rajatuista toimituksista. Inventaarion tekeminen liittyy kansainvälisen ilmastopöytäkirjan vaatimuksiin. Ne tarjoavat mahdollisuuden valita, mitä toimia raportoidaan. Varsinkin soiden päästöistä kaikki ei raportteihin päädy. Tätäkin olisi syytä muuttaa jatkossa. Myöskään HINKU-hankkeessa ei soita käsittellä, vaan aihetta lähestytään loppukäytön näkökulmasta: hankekuntia on kannustettu vähentämään turpeen energiankäyttöä.

Kunnilla paljon mahdollisuuksia suojeluun

HINKU-hankkeessa pyritään turvaamaan metsien hiilinieluoimaisuutta. Kuntia informoidaan niiden mahdollisuuksista käyttää metsäenergiaa kestäväällä tavalla, joka ei vaaranna metsien kasvua. Arviot perustuvat METLAN tutkimuksiin. Jyri Seppälä arvioi, että sinänsä hiilineutraalit kunnat ovat monia muita kuntia parempia, koska käyttävät edes näitä arvioita. Seppälä kuitenkin toteaa, että kehitystyötä riittää,

koska METLAN luvut eivät pidä sisällään luonnon monimuotoisuuskysymyksiä eivätkä myöskään maaperään sitoutuneen hiilen tarkastelua. Erityisesti pitkällä aikavälillä maaperän päästöt voivat olla suuria, jos valitut metsähoitotoimet ovat väärin.

HINKU-hankkeeseen tuleekin suhtautua kehityshankkeena. Koska hiilineutraaliuden käsite on vielä epäselvä ja myös hiilineutraalin kunnan käsite on vasta kehitysvaiheessa. Seppälä kannustaa suomalaisia seuraamaan myös kansainvälistä keskustelua hiilineutraalin kunnan käsitteestä. Hän katsoo, että hiilineutraalin kunnan käsitteeseen tulee jatkossa sisältyä tavalta tai toisella hiilivarastojen suojeleminen, mutta laskentasaäntöjen pitää kehittyä paremmiksi, ennen kuin tämä voi tapahtua.

Kunnilla on paljon mahdollisuuksia suojella metsiään ja soitaan. HINKU-hanke pyrkii omalta osaltaan tuomaan laskentasaäntöjä päätöksenteon tueksi ja vauhdittajaksi, mutta ennen kaikkea kyse on poliittisesta tahdosta. Valtakunnallisesti täytyy myös edesauttaa paineen luomista kuntien päätöksentekoa vauhdittamaan. Toisaalta hiilineutraali kunta -käsitteen määrittelyssä myös Suomen luonnonsuojeluliiton on oltava aktiivinen. ■

HINKU-KUNNAT

HANKKEEN KÄYNNISTYESSÄ syksyllä 2008 viisi kuntaa sitoutui päästövähennystavoitteisiin. Kunnat ovat Kuhmoinen, Mynämäki, Padasjoki, Parikkala ja Uusikaupunki. Vuonna 2011 kuusi kuntaa ryhtyi hankkeen kumppanuuskunniksi. Alkajaisiksi nämä kunnat, Asikkala, Ii, Laitila, Masku, Nousiainen ja Rautjärvi, perehtyivät ilmastomuutoksen hillinnän mahdollisuuksiin yhteistyössä alkuperäisten kuntien ja SYKEN kanssa sekä arvioivat toimintansa virallistamista HINKU-kunnaksi. Jatkohanke Prosessit hiilineutraaleiksi pyrkivissä kunnissa (ProHINKU) käynnistyi vuonna 2010. ■

NORPPALUODOLTA

SLL:n
toiminnanjohtaja
Eero Yrjö-Koskinen

LAURI SALMINEN

Kreikan vakuusotku toi helpotusta ympäristölle

HELSINGIN SANOMAT JULKAISI syyskuun alussa mielenkiintoisen pääkirjoituksen Kreikan vakuussopimusta koskevien kiistojen vaikutuksista Suomen luottamus- ja pääomaan EU:ssa. Lehden mukaan ”Suomen ehdoton vaatimus Kreikan vakuuksista on jyrkkä poikkeus totutusta ajattelutavasta” (HS 3.9.).

Kuten kirjoituksessa todetaan, Suomi on yleensä välttänyt oman edun ajamista EU:n puheenjohtajuuskausilla. Sen tuloksena maamme on kartuttanut poliittista pääomaa, jota se on pyrkinyt hyödyntämään kansallisten etujen turvaamiseksi Suomelle tärkeissä kysymyksissä.

Nyt tuo pääoma on menetetty pitkäksi aikaa. Jatkossa Suomen voi olla vaikea saada tukea muutosesityksille, joita se perustelee teollisuuden kilpailukykyyn turvaamisella.

Euroopan komissio on ehdottanut laivojen rikkipäästöjä säätelevän direktiivin kiristämistä Kansainvälisen merenkulkujärjestön IMO:n päätösten mukaisesti. Kataisen hallitus on torjunut ehdo-

”Suomi on tullut tunnetuksi EU:n änkyränä monissa ympäristökysymyksissä.”

tuksen ja vaatinut päästörajojen ja siirtymäaikaisten tarkistamista. Kreikan vakuuskiistan jälkeen vaatimuksille voi olla vaikea saada tukea.

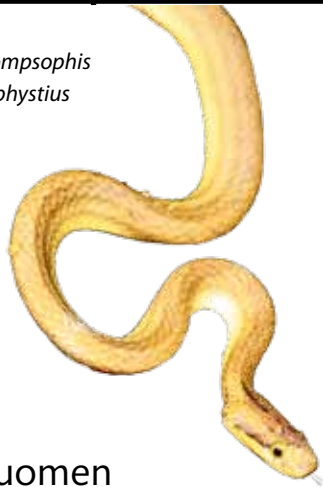
Luonnon- ja ympäristönsuojelun kannalta se on tietenkin myönteinen asia. Laivojen rikkipäästöt ovat eräs tärkeimmistä vesistöjen ja maaperän happamoitumiseen vaikuttavista tekijöistä. Tähän epäkohtaan on saatava joku tolkkua teollisuuden arvostelusta riippumatta.

Suomi on tullut tunnetuksi EU:n änkyränä myös monissa muissa ympäristökysymyksissä, kuten metsiensuojeluun, luonnon monimuotoisuuteen, jättopolitiikkaan, maatalouteen ja ilmastopolitiikkaan liittyvissä asioissa. Monissa niistä on nyt luvassa suvantovaihe, jonka aikana ympäristön tila todennäköisesti paranee.

Samaa ei voi sanoa kansainvälisistä ilmastoneuvotteluista. Suomi pitää edelleen kiinni metsien hiilinielua koskevasta lähestymistavasta, joka toteutuessaan pienentäisi metsien hiilinielua nykyisestä ja kiihdyttäisi ilmastomuutosta entisestään.

Liikevaihdon näkökulmasta teollisuuden vaatimukset ovat tietenkin ymmärrettäviä. Talouskasvua ei voi kuitenkaan loputtomiin rakentaa luonnon reunaehtojen vastaisesti. ■

*Compsophis
laphystius*

Suomen luonnonsuojeluliitto aloitti tänä vuonna historiansa ensimmäisen kehitysyhteistyöhankkeen etelässä, Madagaskarin saarella. Mitä järjestö tekee toisella puolella maailmaa, 9000 kilometrin päässä Suomesta?

Jälleen uusi metsäpalo. Pienviljelijä kulottaa tilaa uudelle riisipellolle. Laittomat hakkuut halkovat maisemaa. Kuka pystyy seuraamaan, mitä Madagaskarin metsissä tapahtuu?

Suomen luonnonsuojeluliitto on pitkään tehnyt yhteistyötä venäläisten kansalaisjärjestöjen kanssa Venäjän metsäerämaiden suojelussa. Maastokartoittajien sekä satelliittikuva- ja paikkatieto-osaajien yhteistyöllä ollaan saatu aikaan yksityiskohtaisia karttoja, joita hyvin pienetkin kansalaisjärjestöt ovat pystyneet hyödyntämään. Satelliittikuvien avulla metsien pirstoutumista, metsäpaloja ja laittomia hakkuuta pystytään seuraamaan reaaliaikaisesti ja lähes olemattomin kustannuksin. Internetin avulla teknologia saadaan kaikkien saataville.

Yhteistyöllä metsien häviämistä vastaan

Syntyi idea hyvän konseptin viemisestä myös kauemmas, sinne missä metsien häviäminen on luonnon monimuotoisuuden katoamisen ja ihmisten toimeentulon kannalta vakavimmillaan. Luonnonsuojeluliiton lähialueyhteistyöstä vastaava **Olli Turunen** oli vakuuttunut siitä, että yhdessä venäläisten kanssa kehitetty monitorointimenetelmä voisi toimia hyvin myös etelässä, missä tarve on suuri, mutta resurssit pieniä.

”Tekemällä tarvittavat metsäkartoitukset sekä kouluttamalla paikalliset järjestö- ja muut luonnonsuojelutoimijat menetelmän käyttöön voidaan Madagaskarin metsätuhojen seuranta parantaa huomattavasti”, sanoo Turunen, joka vastaa nyt myös liiton kehitysyhteistyöstä.

Myös valikoivat hakkuut sekä pienet nuotoiden sytyttämät metsäpalot voidaan huomata, mikä olisi vaikeaa pelkällä maastopartioinnilla.

Katseet suunnattiin Madagaskarille, koska sieltä löytyi paitsi tarve myös yhteistyökumppaneita. Tukea ja neuvoja saatiin ympäristöjärjestö Dodon Madagaskar-hankkeen aktiiveilta sekä Helsingin yliopiston biotieteiden laitokselta, joka järjestää maassa kenttäkursseja ja tutkimusta. Myös paikalliset järjestöt kiinnostuivat nopeasti hankkeen tuomista mahdollisuuksista.

Seurantamenetelmän kehittämisen lisäksi liiton toiveena oli tukea kestävä kehitystä myös ruohonjuuritasolla eli metsistä riippuvaisissa maaseutukylissä. Paikallisten on lähes mahdollon toteuttaa metsityshankkeita itsenäisesti, sillä edes siemeniin saati taimitarhojen rakentamiseen ei välttämättä ole resursseja. Yhteistyökumppaniksi pilottihankkeeseen löytyi pieni kansalaisjärjestö Vakanala, joka oli huolestunut erityisesti pienten metsälaikkujen katoamisesta ja sen sosiaalisista vaikutuksista.

Biodiversiteetti köyhtyy metsien kadotessa

Madagaskar on yksi maailman luonnon monimuotoisuuden kuumista pisteistä. Noin 80 prosenttia maan eläin- ja kasvilajeista on kotoperäisiä, joten niitä ei esiinny missään muualla. Saari on ollut irrallaan Aasian mantereesta jo 80 miljoonaa vuotta ja Afrikasta tuplasti pidempään. Pitkä eristyneisyys näkyy eriskummallisena lajistona; makeja, kameleontteja, gekkoja, orkideoja ja apinanleipäpuita. Toisaalta myös ihmisen vai-

kutus Madagaskariin viimeisen parin tuhannen vuoden aikana on ollut huomattava, sillä saarella ei ole jäljellä yhtään koiraa kookkaampaa luonnonvaraista nisäkästä.

Metsistäkin on jäljellä enää rippeet. Tosin siitä, kuinka suuri osa saaresta on alun perin ollut metsien peitossa, ei ole varmuutta. Varmaa on kuitenkin se, että Madagaskarin biodiversiteetti on täysin riippuvainen metsistä, joita on saaren pinta-alasta alle 20 %.

Saaren eliölajeista valtaosaa ei löydy mistään muualta. Lähemmäs sata lajia maki-puoliapinoita ja yli 300 sammakkolajia ovat maalle ainutlaatuisia. Madagaskarin kasvilajisto vastaa monimuotoisuudeltaan lähes koko Euroopan lajistoa. Viimeisen vuosikymmenen aikana maasta on kuvattu yli 600 uutta eliölajia. Monet lajit siten hävinneet ennen kuin niiden tiedetään edes olevan olemassa.

Toivoa metsityksistä

Lounais-Madagaskarin ruohikkoalue on kuivan kauden aikana pelkkää punaista, eroosion kullattamaa kuumaisemaa. Syrjäisimpiin kyliin ei johda kulkukelpoisia teitä, eikä riisinviljelyyn riitä vettä. Madagaskarilainen Vakanala-järjestö, Luonnonsuojeluliiton kumppanijärjestö vuoden 2011 pilottihankkeessa, aloitti alueella metsityshankkeen kyläläisten pyynnöstä. Puiden istutuksella halutaan parantaa vesi- ja polttopuupulaa sekä suojella jäljellä olevia metsälaikkuja.

”Lapsuudessani koko maisema oli yhtä metsää. Hakkuut ja kaskeaminen hävittivät metsät, josta seurasi kuivuutta. Vettä on enää vain joessa

TEKSTI & KUVAT Titta Lassila

ja osan vuodesta sekin on lähes kuivunut. Kaikki täällä ovat tajunneet, että tämä tie on kuljettu loppuun.” Näin kertoo Vakanalan puheenjohtaja, itsekin kylästä kotoisin oleva **André Rakotomamonjy**.

Muutamat alkuperäisen metsät palaset ovat säilyneet kuin ihmeen kaupalla ja niitä kyläläiset vaalivat nyt tarkkaan. Metsässä on myös heille pyhiä esi-isien hautapaikkoja. Viime vuosina metsäpalot on onnistuttu torjumaan täysin, mikä antaa toivoa metsäpeitteen palautumiseen.

Mikä on metsää?

On vaikea tietää, kuinka suuri osa edes suojelualueilla olevista metsistä on oikeasti luonnontilaista, tai kuinka laajalti metsä on eukalyptuksen tai akasian valtaamaa. Entä voiko hävitetty metsä kasvaa takaisin?

Luonnonsuojeluliiton seurantamenetelmän avulla on tarkoitus paitsi valvoa myös luokitella Madagaskarin metsät niiden luonnontilaisuuden mukaan, mikä auttaa paikantamaan suojelualueita merkittävimmät alueet. Samalla halutaan tutkia osin tai kokonaan tuhoutuneiden metsien ennallistamispotentiaalia erityisesti maan kuivassa lounaisosassa. Uudelleenmetsitys kotope-
räisillä puulajeilla on kallista, joten mikäli metsän havaitaan seurannan avulla palautuvan itsestään, voidaan metsityshankkeet ohjata niistä hyötyville alueille.

Metsitys tulee aina toteuttaa paikallisyhteisöjen toiveiden mukaan ja heidän aloitteestaan, kuten Vakanalan hankkeessa. Ihmisten toimeentulon, koulutuksen ja vedensaannin turvaaminen on

kuitenkin lopulta kaikkein tärkeintä. Se on myös edellytys kestäväan ympäristönsuojeluun. ■

YHTEISTYÖTÄ FINNAIRIN KANSSA

SUOMEN LUONNONSUOJELULIITON ja lentoyhtiö Finnairin monivuotinen yhteistyö on vuonna 2011 jatkunut Madagaskar-hankkeen puitteissa. Finnairin ympäristöjohtajan **Kati Ihmäen** mukaan yritys tukee erityisen mielellään kansainvälistä hanketta, jota toteuttaa suomalainen ympäristöjärjestö. Finnairille on tärkeää että hankkeella on myös laajempi yhteiskunnallinen ulottuvuus, Ihmäki toteaa. Luonnonsuojeluakin on lähestyttävä paikallisten ihmisten näkökulmasta. Siitä Madagaskar-hankkeessa on nimenomaan kyse, ei pelkästä puunistutuksesta.

Finnairin asiakkaat voivat halutessaan lahjoittaa Finnair Plus -lentopisteitään suoraan Madagaskar-hankkeelle. Se voi olla luonteva vaihtoehto myös niille Suomen luonnonsuojeluliiton jäsenille, jotka käyttävät lentoyhtiön palveluja. ■

pluspartners.finnair.com/fin

Madagaskar-hankkeen Olli Turunen tutustuu metsään paikallisten oppaiden Banashin ja Senarin opastuksella.

RINGA PRAUDA

Lehtisammakkonaaras soidinasussaan.

Coquerelin sifaka tarkkailee ympäristöään.

Lehtihäntägekko liikkuu sulavasti oksistossa.

Kummitussirkka on Madagaskarin hyönteiskummajaisia.

Sademetsän tilalle istutetaan riisiä, banaanipuita ja kassavaa.

Neljän kerroksen väkeä

Puiden rungoilta tapaa mielenkiintoisen eliömaailman, vieläpä neljässä kerroksessa. Syksy on hyvää aikaa perehtyä puiden jäkäliin.

TEKSTI Sampsa Lommi
KUVAT Seppo Parkkinen

Jäkälien tarkastelun voi aloittaa vaikkapa varttuneiden mäntyjen rungoilta. Tyvirungolla humuksen läheisyydessä on usein joitakin harmaanvihreitä pienikasvuisia puikkomaisia tai pikarillisia torvijäkälä (suku *Cladonia*). Hieman ylempää alkaa varsinaisten runkojäkälien valtakunta, jonka lajisto jälleen niukkenee noin kahden metrin korkeudelta ylöspäin, eli rungon nuorempiin osiin mentäessä.

"Pohjakerroksen" rupijäkälät

Rupijäkäliksi sanotaan lajeja, jotka kasvavat lähes erottamattoman tiukasti alustassaan kiinni, vailla selvästi erottuvia liuskoja. Niiden voi ajatella muodostavan runkojäkälistön "pohjakerroksen". Vanhoilla männyillä yleisimpiä rupijäkälä on seinäsuomujäkälä (*Hypocenomyce scalaris*), jota kasvaa erityisesti kilpikaarnan syvennyksissä. Se muodostuu pienistä ruskeista suomuista, jotka kasvavat viere vieressä limittäin kuin kattopäreet. Suomujen alapinnalla muodostuu pyöreitä

Nappirustojäkälä torvimaisine kotelomaljoineen on läheltä katsottuna hauskan näköinen.

Keltaröyhelön tunnistaa parhaiten pitkänomaisista liuskojen reunoja kiertävistä sitruunankeltaisista soraaleista.

Männyllä kasvaa koko joukko harmaita mutta muodoltaan vaihtelevia jäkälä. Näistä mainittakoon Suomen yleisin ja runsain epifyyttijäkälä sormipaisukarve (*Hypogymnia physodes*). Se on melko löyhästi alustassaan kiinni ja sen lehtimäiset sormimaisesti haarovat liuskat ovat pulleita verrattuna tyvikarpeisiin. Jäkälänmurua syntyy liuskojen kärkien alapinnoilla, jotka halkeavat huulimaisesti. Sormipaisukarpeiden seasta voi löytää myös sen lähilajin kärsäpaisukarpeen (*Hypogymnia tubulosa*), jonka liuskat ovat putkimaiset, ja jauhomainen jäkälänmuru ympäröi kunkin liuskan pään kuin rikki tulitikussa.

"Pensaskerroksen" röyhelöt

Edellisiä lajeja suurempi on alustasta selvästi kohoava, litteistä mutta leveistä liuskoista muodostuva röyhelömainen harmaaröyhelö (*Platismatia glauca*), jonka voisi sanoa kuuluvan runkojäkälän pensaskerrokseen. Harmaaröyhelön liuskat ovat pinnoiltaan melko sileitä, mutta reunoiltaan osin rosoisia erikokoisten pikkuliuskojen ja jäkälänmurujen vuoksi. Harmaaröyhelön yläpinta on harmaa ja alapinta ruskea. Toinen isokokoinen pensasmainen laji on hankakarve (*Pseudevernia furfuracea*), jonka haarovat liuskat muistuttavat hirven tai peuran sarvia. Hankakarpeen alapinta on sileä ja nuorena väriltään valkoinen, mutta vanhemmiten laajalti musta.

"Puukerroksen" naavat

Runkojäkälälistön puukerrokseen voisi pituutensa puolesta lukea naavamaiset lajit, joista useimmat voiva kasvaa yli kymmenen sentin mittaisiksi. Naavamaisis-

gasta. Männyllä tavallisimpia naavoja on tupsunaava (*Usnea hirta*), joka on melko jäykkähaarainen sekä tyvestään vaalea ja kuroutunut. Riippunaavalla (*Usnea dasypoga*) tyvi sitä vastoin on mustunut noin puolen sentin matkalta ja se kasvaa usein pitkäksi ja roikuvaksi. Se on tavallisempi keloutuneilla kuin elävillä männyllä. Lupoista yleisimpiä ovat selvästi ruskea tummaluppo (*Bryoria fuscescens*) ja muutoin samannäköinen mutta kalvakan harmaa harmaaluppo (*Bryoria capillaris*). Lupot ovat naavoihin verrattuna rakenteeltaan sotkuisempia vaila yhtä selvää kiinnittymiskohtaa.

Edellä mainitut lajit kasvavat yleisesti myös kuusella ja koivulla sekä muillakin melko happamilla kasvualustoilla – niin rungoilla kuin vanhoilla oksillakin.

Lehtipuiden jäkäläkirjoa

Koivua lukuun ottamatta useimpien lehtipuiden kaarna on happamuudeltaan lähellä neutraalia, mikä vaikuttaa niiden jäkälälajistoon. Koivun lajisto yhdistelmä muiden lehtipuiden ja havupuiden lajistoa. Haavan jäkälistöön kuuluu joukko lajeja, joista monet esiintyvät myös jaloilla lehtipuilla. Tällainen on esimerkiksi haavan keltajakälä (*Xanthoria parietina*), joka on väriltään kirkkaan oranssi tai keltainen. Se muodostaa noin viiden sentin läpimittaisia melko alustanmyötäisiä ja sileäpintaisia ruusukkeita, joiden keskiosa on usein kiekkomaisien kotelomaljojen täyttämä. Kotelomaljoissa muodostuu itiöitä, joista haavan keltajakälä lisääntyy suvullisesti.

Toinen suurikokoinen lehtipuilla esiintyvä laji on raidanisokarve (*Parmelia sulcata*), joka on väriltään vaaleanharmaa. Sen liuskat ovat litteitä ja selvästi leveämpiä kuin sormipaisukarpeella ja niiden päällä on verkkomaisista kuviointia, johon vanhemmissa osissa muodostuu jäkälänmuruja. Liuskojen alapinnalla on mustia juurtumahapsia eli ritsoideja. Pensasmaisista lajeista lehtipuilla yleisimpiä ovat väriltään kellanvihertävät valkohankajakälä (*Evernia prunastri*) ja jauherustojäkälä (*Ramalina farinacea*). Näistä ensin mainitun liuskojen kärjet ovat tylpempiä ja niiden alapinta on lähes valkoinen. Nappirustojäkälä (*Ramalina fastigiata*) muistuttaa edellisiä lajeja, mutta sen liuskojen kärjissä on kotelomaljoja. Rupimaisista lajeista huomiota herättävin on haavanläiskäjäkälä (*Phlyctis argena*), joka muodostaa tyypillisesti pyöreitä, lähes valkoisia laikkuja vanhojen haapojen tummalle, rosoiselle kaarnalle. Laikkujen keskiosissa on vihertävää jäkälänmuruja, mutta mitään liuskoja tai muita selviä rakenteita niissä ei ole. ■

Seinäsuomujäkälä.

Haavankeltajakälä

Sormipaisukarve

Haavanläiskäjäkälä

Tummaluppo

Hankakarve

jäkälänmuruja eli soredioita. Jokaisessa jäkälänmurussa on muutama leväsolu kietoutuneena sienirihmaan, joten sorediset jäkälät voivat lisääntyä ja levitä niiden avulla suvuttomasti.

"Kenttäkerroksen" karpeet

Yksi yleisimmistä männyn runkojäkälälistä on pienikokoinen, lehtimäinen, väriltään vaaleankeltainen keltatyvikarve (*Parmeliopsis ambigua*), joka on varsin tiukasti alustassaan kiinni. Mataluutensa puolesta sen voisi sanoa kuuluvan runkojäkälälistön kenttäkerrokseen. Se muodostaa sileällä alustalla parin sentin läpimittaisia ruusukkeita, jotka helposti sulautuvat yhteen laajemmiksi kasvustoiksi. Lupilla katsottaessa sen yläpinnalla erotuu pallomaisia, jauhomoisesta jäkälänmurusta koostuvia rakenteita eli soraaleja. Keltaröyhelö (*Vulpicida pinastri*) on keltatyvikarvetta keltaisempi ja sen liuskojen reunat ovat selvästi koholla alustastaan.

Hankakarpeen haarovat liuskat muistuttavat hirven tai peuran sarvia.

ta lajeista yleisimpiä ovat lupot (*Bryoria*) ja naavat (*Usnea*). *Usnea*-suvun tunnistaa venyttämällä paksuimpia rankoja: jos niiden keskeltä paljastuu valkoinen sitkeä keskusjänne, kyseessä on naava. Lupot vain napsahtavat poikki venytettäessä. Naavat ovat kiinni alustassaan vain yhdestä pääran-

Yyterin rannoilla kohoavat eksoottiset hiekkadyynit.

HANNELE AHPONEN

TEKSTI Hannele Ahponen

Yyterin dyynien *salaisuudet*

Tuuli on puhaltanut Yyterin dyynejä korkeintaan muutama sata vuotta. Mistä on peräisin niiden kvartsinen hiekka?

Noin 1540–1270 miljoonaa vuotta sitten jokivedet kerrostivat hiekkaa Laitilan rapakivialueen päälle syntyneeseen hautavajoamalaaksoon. Nämä kerrostumat muodostivat Selkämereen pistävän Yyterinniemen alueen hiekkakivisen kallioperän. Jääkauden aikana luoteesta virrannut mannerjäätikkö painoi maankuorta alaspäin. Jää kulutti, kuljetti ja kerrosti haurasta hiekkakiveä myös alueen moreeni- ja harjukerrostumiin. Kun jääkauden valta väistyi, Yyterin aluetta peitti vielä 200 metriä syvä

muinainen Itämeri.

Yyteri paljastui vihdoinkin Itämeren peitosta noin 1 500 vuotta sitten maankohoamisen seurauksena. Aallokko huuhtoi ja tasoitti Yyterinniemen poikki kulkevan harjun laen ja levitti sen hiekkaa laajalle alueelle lähiympäristöön. Hiekan kuivuttua tuuli sai siitä otteen. Puhurit kuljettivat hiekkaa rannalta sisämaan suuntaan ja kerrostivat sitä rannan kasvimätöiden ympärille mataliksi kummuiksi eli alkio- ja esidyneiksi. Näistä muodostui ajan kuluessa harvan kasvillisuuden peittämiä puuttomia rantadyynejä. Kauimmaksi rannasta kehittyi metsäisiä rantadyynejä, kun kasvillisuus sitoi dyynien pinnan.

Yyterin korkein dyyni, Keisarinpankki, muodostaa noin 2,5 kilometriä pitkän yhtenäisen selänteen kohoten 20 metriä merenpinnan yläpuolelle. Yyterin ranta on muutoksessa

edelleen: maannousun myötä uutta harjuhiekkaa kohoaa merenpinnan yläpuolelle tuulen edelleen kerrostettavaksi.

Dyynien omaleimainen lajisto

Lähellä veden rajaa, tuulen vaikutuksen alla, viihtyy vain hyvin sitkeitä kasveja kuten rantavehnnä ja suola-arhoa. Puuttomilla rantadyyneillä hiekasta ovat saaneet otteen heinät, sammalet ja jäkälät, jotka antavat dyyneille harmaan sävyn. Näillä dyyneillä kasvavat metsälauha, ahosuolaheinä, maitohorsma, hietakastikka, keto-orvokki, tyrni ja poimuhierakka. Alueen harvinaistuneita lajeja ovat merinätkelmä, karhunsammalet ja torvijäkälät. Dyneiltä on löydetty jopa harvinaisen ahonoidanlukko ja merisinappi. Hiekoilla viihtyy myös uhanalaisia hyönteisiä kuten

hietalaakanen ja merisinappikirppa.

Kauempaa rantaviivasta esiintyy jo yksittäisiä mäntyjä ja katajia sekä kosteammilla paikoilla leppää ja pajuja. Hiekkaranta vaihtuu vähitellen kuivaksi männiköksi, jonka takarinne putoaa rehevämpään metsään. Metsäisten dyynien kenttäkerroksessa tavataan esimerkiksi kiolo, lehtoarho, lehtokiolo, lehtotähtimö, metsäimarre, punakoiso, sudenmarja ja tesma.

Yyteri kuuluu muun muassa Rokuan, Hankoniemen, Kalajoen, Hailuodon ja Aavasaksan kanssa maamme arvokkaimpiin tuuli- ja rantakerrostumiin. Rannan käytöstä aiheutuva kuluminen, rehevöityminen ja vieraslajit uhkaavat dyyniluontoa. Matkailu- ja virkistyskohteena suosittu Yyterin alueen suojelu on haasteellista mutta tärkeää. ■

Sievä suola-arho on rantahietikon sitkeä kasvi.

PENTTI JOHANSSON / KUVALLITERI

GEOLOGIAN PÄIVÄ

GEOLOGIAN PÄIVÄN TAVOITTEENA on lisätä tietoisuutta geodiversiteetistä osana luonnon monimuotoisuutta. Geologiseen monimuotoisuuteen sisältyy kallioperän, maaperän ja maan pinnanmuotojen vaihtelu ja geologiset prosessit, jotka rakentavat ja kuluttavat maankuorta. Geologian päivän seminaari järjestettiin Porin Yyterissä lauantaina 17.9.2011. Päivän järjestivät yhteistyössä Suomen luonnonsuojeluliitto, Geologian tutkimuskeskus, Metsähallituksen luontopalvelut, Suomen Kansallinen Geologian Komitea, ympäristöministeriö sekä Satakuntaliitto.

Luontoaiheiset *suruadressit*

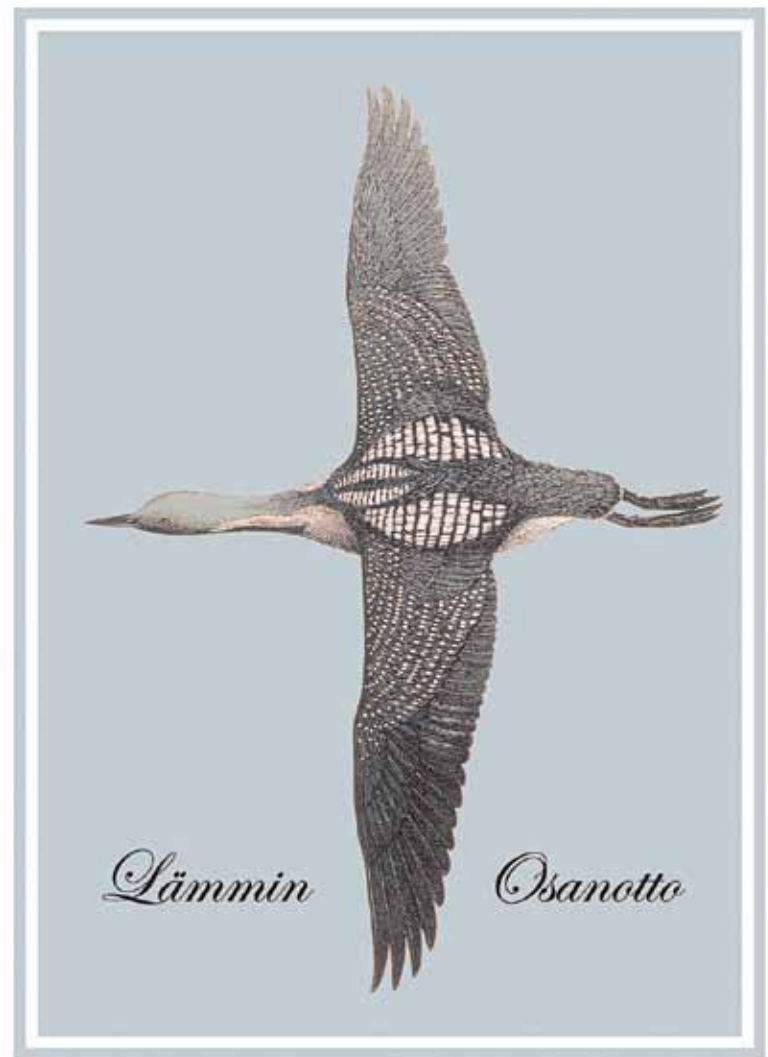
Suomen Luonnonsuojelun Säätiön uudet suruadressit ovat valmistuneet. Adressien kuva-aiheet (kuikka ja suruvaippa) on piirtänyt graafikko Erik Bruun ja tekstit on kirjoittanut runoilija Eeva Kilpi. Adressien myyntituotosta osa ohjautuu Suomen Luonnonsuojelun Säätiön toiminnan tukemiseen.

Suruadresseja voi tilata Suomen luonnonsuojeluliiton keskustoimistosta toimistosihteeriltä (toimisto@sll.fi, 09 228 081) tai ostaa Papron Paperitukun jälleenmyyjiltä. Papron Paperitukun jakeluverkostoon kuuluu päivittäistavaramyymälöitä (K-ryhmä), kukkakauppoja ja kirjakauppoja ympäri Suomen. Kaikille ei kuitenkaan mene adresseja automaattisesti vaan tarpeen ja tilanteen mukaan. Tarkkaa erittelyä myyntipisteistä ei valitettavasti ole.

Jos tilaat adresseja Suomen luonnonsuojeluliiton keskustoimistosta, hinta piireille, yhdistyksille ja jäsenille on 10 euroa (OVH 12 euroa).

Voit käydä tutustumassa adresseihin:
www.papron.com

Valitse vapaasti:

Kerran vuodessa kunnon potti

Seteliohjelma

Seteliohjelmassa keräät bonusta 12 kuukautta. Saat vuoden aikana kertyneet bonukset käyttöösi YkkösBonus-setelinä. Voit käyttää sen maksuvälineenä tai vaihtaa rahaksi. Saat bonusta, jos ostosi ovat vähintään 1000 euroa/vuosi.

tai palkintoja pitkin matkaa

Palkinto-ohjelma

Palkinto-ohjelmassa keräät YkkösBonus-pisteitä, joilla voit lunastaa tavara- tai palvelupalkintoja. Pisteitä kertyy kuukausittain jokaisesta ostoksesta ilman ostojen alarajaa. Palkinto-ohjelmaan voit vaihtaa YkkösBonuksen Omilla sivuilla. Ellet vielä ole rekisteröitynyt Omille sivuille, tee se osoitteessa www.ykkosbonus.com.

www.ykkosbonus.com

www.ykkosbonus.com

TEKSTI Päivi Suihkonen
KUVITUS Hannele Törrö

Pimenikö kännykkä, kuoliko kannettava?

Hajonnutta laitetta ei aina kannata korjauttaa, vaan edessä on uuden ostaminen. Tehdäänkö laitteista tarkoituksella lyhytikäisiä?

Kun **Sari**, 47, pyysi myyjää esittelemään kännyköitä, jotka kestävät vähintään viisi vuotta, myyjä nauroi päin naamaa.

”Minusta viisi vuotta olisi aivan järkevä ja kohtuullinen aika, jonka kännykkä voisi kestää normaalia käyttöä”, Sari hämmästelee.

Sari ei ole kokemuksensa kanssa yksin. Mutta moni on jo tottunut siihen, että kännykkä tai tietokone toimii vain 2–3 vuotta. Tämä tuntuu valtavalla luonnonvarojen tuhlaukselta. Esimerkiksi paljon metalleja kuluttavan kännykän ekologinen selkäreppu on peräti 118 kiloa.

Vanhanaikainen ei aina kelpaa

Monimutkainen tekniikka on lyhentänyt laitteiden käyttöikää. Joskus aikoinaan tiiliskivikännykkä kesti kosteutta ja pudottelua – ja tekstiviestiminaisuus tuntui turhalta.

Toisaalta moni haluaakin vaihtaa älypuhelimien uudempaan noin vuoden välein. Iäkäs jääkaappi, liesi tai levysoitin on helpompi hyväksyä kuin hypätä kiivaasti kehittyvän tietotekniikan kelkasta. Käsi sydämelle: kuinka moni on valmis kestäämään vanhanaikaista teknologiaa ympäristön vuoksi?

”Opiskelen alaa ja valitsen laitteet tehokkuuden ja muiden ominaisuuksien perusteella pikemminkin kuin ekologista selkäreppua mieltien”, tunnustaa helsinkiläinen **Nelli**, 22.

”En tulisi enää toimeen ilman kunnollista kannettavaa tietokonetta, älypuhelinia ja nettiä”, sanoo puolestaan **Leo**, 36, Helsingistä.

”Laitteeni vaihtuvat noin 3–4 vuoden välein juuri siitä syystä, että ne vanhentuvat, menevät rikki eikä niitä ole mahdollista korjata tai päivittää. Pyrin hankkimaan laitteita, joihin kuuluu maksimaalisen pitkä takuu”, Leo jatkaa.

Korjauttaminen hankalaa

Ekoarjen sankarit kritisoivat sitä, miten hankalaa elektroniikan ja kodinkoneiden korjauttaminen on. Korjaajia on vaikea löytää, ja uuden laitteen hankkiminen tulee usein korjaamista halvemmaksi.

Eurajokelainen **Ilona**, 35, korjauttaa vanhoja kodinkoneita, koska uusien hankkiminen on työlästä ja niiden laatu on vanhoja huonompi.

”Korjautan siis mielelläni muutenkin kuin ympäristösyistä.”

Kännykkäkaupassa pettynyt Sari epäilee, että laitteista tehdään tahallaan nopeasti rikkoutuvia, jotta uusia saataisiin myytyä enemmän. Samaa miettii Ilona:

”Ihminen on käynyt kuussa, muttei mukamas osaa enää tehdä 10 vuotta kestävää jääkaappia!” ■

Mies vannoo ikivanhan Nokian nimiin. Hänellä on niitä varastossa kuulemma loppuiäkseen.

PÄIVI, 48, HELSINKI

Korjaus on joko kokonaan mahdotonta tai sitten äärettömän kallista.

PÄIVI, 25, JOENSUU

Ainut kodinkone, mitä kannattaa korjauttaa, on jääkaappipakastin.

PASI, 35, TAMPERE

Ekoarjen sankarit

Lukijapaneelimme kokemuksia ekologisen elämäntavan riemuista ja haasteista.

Ekoarjen sankareitten lukijapaneelissa kulutuskysymyksiä kommentoi 29 Luonnonsuojelijan lukijaa eri puolilta Suomea. Panelistit esittäytyvät nettisivuilla osoitteessa www.sll.fi/luonnonsuojelija

SEURAAVASSA NUMEROSSA

Millaista hyväntekeväisyyttä suosit?

Suomalaiset ostavat lehmää kehitysmaihin ja tekevät vapaaehtoistyötä järjestöissä. Kun eri kansojen halukkuutta hyväntekeväisyyteen selvitettiin, Suomi sijoittui 153 valtion joukosta sijalle 45. Millaista hyväntekeväisyyttä Ekoarjen sankarit suosivat?

Ei kai se mikään ihme ole, että halutaan valmistaa tuotteita, jotka sippaavat mahdollisimman pian takuuajan jälkeen.

SATU, 39, PORVOO

Kun annat pikkusormen televisiolle, voitkin antaa koko käden digibokseille ja muille oheislaitteille.

HANNA, 33, NAANTALI

Vanhin laitteemme on 15 vuotta vanha telkkari.

MARJA, 57, HELSINKI

Minulla ei ole televisiota, digiboksia, kahvinkeitintä, pyykinpesukonetta, astianpesukonetta eikä mikroa.

AINO-ILONA, 27, HELSINKI

Hehkulampuista tehtiin lyhytikäisiä tahallaan

YLEN TAANNOIN ESITTÄMÄSSÄ dokumentissa Hehkulamppuhuijaus (*The light bulb conspiracy*, 2010) paljastettiin, kuinka tuotteiden valmistaminen tarkoituksella lyhytikäiseksi sai alkunsa hehkulampuista. Ensimmäisiä massatuotannon hehkulamppuja mainostettiin 2500 tunnin paloajalla, mutta 1920-luvulla Phoebus-niminen hehkulamppukartelli pakotti valmistajat sakon uhalla lyhentämään paloaikaa tuhanteen tuntiin korkean kysynnän varmistamiseksi. Insinöörit tekivät työtä laadun heikentämiseksi ja tavoiteaikaan päästiin parikymmentä vuotta myöhemmin.

Ajattelutapa levisi muihinkin tuotteisiin sukkahousuista kodinkoneisiin. Suunniteltu vanheneminen löi läpi viimeistään 50-luvun Amerikassa, jolloin kulutusyhteiskuntaa rakennettiin kuluttajien jatkuvan uutuudenhimon varaan. Tiuhaan vaihtuvat muotivirtaukset ja nopeasti rikkoutuvat tuotteet varmistavat ympäristön kannalta tuhoisan kulutuskierteen.

Jätteitä viedään kehitysmaihin

Luulisi, että hukumme jätteisiin, mutta se ongelma työnnetään köyhemmille. Myrkyllistä elektroniikkajätettä

rahdataan laittomasti Euroopasta kehitysmaihin, kuten Kiinaan, Nigeriaan, Intiaan ja Ghanaan. Näissä maissa köyhät, myös lapset, lajittelevat vaarallista jätettä paljain käsin.

Suomalaiset tuottavat yli 100 000 tonnia elektroniikkajätettä vuodessa. Jätteen synnyn ehkäisyä avittaisi tehokas verkosto korjauspalveluja ympäri Suomen. Korjaustoiminta on kuitenkin keskittynyt muutamiin merkkiliikkeisiin, jotka sijaitsevat yleensä pääkaupunkiseudulla.

Vuonna 2005 voimaan tullut laki sähkö- ja elektroniikkaromun tuottajavastuusta velvoittaa valmistajat huolehtimaan laitteiden uudelleenkäytöstä ja kierrätyksestä. Vaikka lainsäädäntö edellyttää ensisijaisesti uudelleenkäyttöä, laitteiden korjaamista ei pidetä kannattavana ja vain hyvin pieni osa SE-romusta päätyy uudelleenkäyttöön. Suurin osa vanhoista laitteista murskataan ja kierrätetään materiana.

Hehkulamppujen tarina on saanut uuden käänteen, kun markkinoille tulivat LED-lamput, joille luvataan parhaimmillaan 50 000 tunnin paloaikaa. Toivoa sopii, että pitkästä käyttöiästään tulee kilpailuvaltti muillekin laitteille ja jätteen määrä saadaan laskuun. ■

ARJEN KOLUMNI

SLL:n energia-
tehokkuusasiantuntija
Janne Käpylehto

Energiansäästön sudenkuopat

ENERGIANSÄÄSTÖVIIKON (VKO 41) KUNNIAKSI tahdon kertoa muutamista haastavista energian- ja rahansäästökeinoista, jotka ovat itseäni koskettaneet.

Kirotut sähköllä toimivat lattialämmitykset on saatava kuriin. Asun rintamamiestalossa, jossa on varaavalla yösähköllä toimiva vesikiertolämmitys. Energiaremontti on vielä kesken, aion asentaa ilma-vesilämpöpumpun kohtuullisesta investointikustannuksesta johtuen. Samalla täytyy hankiutua eroon alakerrassa olevasta sähkötoimisesta lattialämmityksestä. Märkätiloihin tehdään nykyään usein sähköllä toimiva lattialämmitys. Jos lattialämmityksen termostaatin lämpötila on muuta huoneistoa korkeammalla – ja vaikkapa ovea pidetään lisäksi auki – käy niin että esimerkiksi kaukolämmöllä lämpenevä kerrostalohuoneisto muuttuikin pääosin suoralla sähköllä lämpeneväksi!

Ulkona tyypillinen energiansäästölamppu ei oikein kestä. Minä jouduin vaihtamaan ulkoa lamput parin vuoden välein. Vaihdoin lopuksi ulkolamput LEDeiksi – ne ovat kestäneet ja korkeammasta hyötysuhteesta johtuen energiatehokkuuskin parani.

Suorasähkölämmitteisessä talossa ilmalämpöpumppu

”Kirotut sähköllä toimivat lattialämmitykset on saatava kuriin.”

(ILPO) on hyvä keino energialaskun vähentämiseen. Meillä patterijärjestelmää tarvitaan tilojen lämmitykseen marraskuun puolivälistä maaliskuulle. Muuten pärjätään ILPolla. Käytössä on kuitenkin oltava tarkkana. Automaattista tilaa ei tule ainakaan talvella käyttää – pumppu saattaa välillä nimittäin alkaa jäähtyttää ja energiaa tuhlaantuu. ILPON suodattimet täytyy myös muistaa puhdistaa säännöllisesti.

Talossamme on painovoimainen ilmanvaihto. Tiivisteiden kunnosta huolehtiessa on varmistuttava riittävästä ilmanvaihdesta. Usein ne ikkunanpielet ovat toimineet korvausilman antajana. Asia on onneksi melko helposti tarkistettavissa virtausmittarilla. Nyrkkisääntönä on, että kiinteistön koko ilmatilavuus tulisi vaihtua kerran kahdessa tunnissa.

Pientalossa on yksi putki, joka ei saa koskaan mennä tukkoon: salaojajärjestelmän poistoputki. Meillä kävi näin, ja siitä seurasi valtava remontti. Vanhanaikainen eristelevy, kivikuitulevy eli ns. TOJA-levy ja piikkauskone ovatkin tulleet tutuksi viime kuukausina. Energiatehokkuus parani kertaheitolla, kun yksittäisen kehnon eristelevyn sijaan tuli eristykset sekä ulko- että sisäpuolelle. Laajemmat energiaremontit eivät yksittäin tehtyinä toimenpiteinä useinkaan tule kannattaviksi, mutta muun remontoinnin yhteydessä on syytä valita energiatehokas ratkaisu, ne maksavat itsensä takaisin.

Näitä ja paljon muita asioita käsitellään Negawattineuvonnan energiakartoituksessa. Etsimme vielä lisää asunto-osakeyhtiöitä kartoitettavaksi. Tutustu hankkeeseen, energianeuvontapalveluun ja energiansäästön tietopankkiin osoitteessa www.negawatti.fi. ■

TEKSTI Noora Kuusela,
Laura Manninen

Luonto alkaa
omalta pihalta

Palstalla kerrotaan vinkkejä
luonnonmukaisen pihan
perustamiseen ja hoitoon.

Elämän puut

Puita voi istuttaa niin kauan kuin maa on sula. Minkä puun sinä ehtisit vielä auttaa alkuun?

Lehtensä jo pudottaneet kesävihannat puut sekä ainavihannat havut lisäävät kotipihaan monimuotoisuutta kukin omalla tavallaan. Puuvartistet kasvit – niin isot kuin pienetkin – luovat puutarhalle muodon nyt kasvukauden päätyttyäkin, mutta miten puut palvelevat pihalla liihottelevaa ja mönkivää eläinkuntaa eri vuodenaikoina?

Syksy: väriloistoa ja herkkuja

Ruska tarkoittaa kesävihantien kasvien syksyistä väriloistoa, joka aiheutuu lehtien sisältämistä väriaineista. Kun puu vetää viherhiukkasensa lehdistä runkoon talteen, muut väriaineet kuten ksantofyllit ja antosyaanit paljastuvat, ja vihreän aiemmin piilottama ruska leimahtaa näkyviin.

Vaahteroiden ruska on näyttävä näky. Vaahterat tarjoavat meille ihmisille syksyisen ilotulituksen ja antavat sen lisäksi pihan eläimille syysruokaa ja suojaa.

Vaahteran siemenet ovat isoja ja ravinteikkaita. Maahan putoavat lehdet tarjoavat puolestaan suojaa maassa vilistävälle hiirille ja talvipesää etsiville siileille.

Ruokaa tarjoaa myös pähkinäpensas, joka auttaa oravia, närhiä ja pähkinähakkeja kartuttamaan kunnolliset varastot talvesta selviytymiseen. Nämä veijarit myös levittävät tehokkaasti pensasta, kun unohtuneet ja kyydittä tipahtaneet pähkinät aikanaan itävät.

Talvi: suojaa myrskyiltä

Kotimainen kuusi vilisee elämää talvellakin. Sen rungon uurteiden ja oksiston suojissa talvehtii paljon erilaisia hyönteisiä ja hämähäkkejä, joita tiaiset napsivat kylminä talvipäivinä ruuakseen.

Oravanpesä taas on kuusen latvuksessa yhtä suojassa talvituulen tuiverrukselta kuin punainen tupa kuusiainan katveessa. Kuusenoksien hämyyn myös pöllön on hyvä istahtaa päivälevolle.

Taikinamarja-, tyrni- ja muihin pensaisiin kinostunut lumi toimii kieppinä talviyön kylmältä suojaa hakevalle mustarastaalle. Ilman lunta sitovia pensaita piha olisikin kylmä kuin tuulinen peltolakeus.

Kevät: pitopöydässä tarjoillaan mettä ja siitepölyä

Kevätauringon ja lämmön herättämät, talven yli horroittaneet perhoset ja mesipistiäiset tarvitsevat ravintoa,

mutta mitä tehdä kun lumi peittää vielä maan eikä missään näy kukan kukkaa?

Raita ja muut pajut kukkivat aikaisin keväällä ja tarjoavat siitepölyä ja mettä horroksesta heränneille. Siitepölyä täynnä olevat koivun ja lepän norkot maistuvat puolestaan liito-oravallekin niin, että se kerää niitä varastoon. Koivuntyttöperhoset saavat energiaa talven jälkeen koiuissa virtaavasta mahlasta. Lehtipuut kuhisevatkin täytettyä elämää jo ennen kuin hiirenkorvat puhkeavat.

Kesä: kukkia ja havinaa

Metsälehmus saa heinäkuussa hennon vaaleanvihreät kukat ja houkuttelee siitepölyllään mehiläisiä ruokapöytänsä. Metsälehmus sopii mantereisena lajina pihapuuksi myös varsinaisen tammivyöhykkeen pohjoispuolella.

Haavan havina kuuluu kesään. Haapa on todellinen saatevarjopuu: se elättää norkoillaan liito-oravaa, koloillaan tikkoja, tiaisia, näätiä ja lepakoita sekä lehdillään haapaperhosia ja monia muita niveljalkaisia.

Pihlaja on ollut Pohjoismaiden tarustoissa ja uskomuksissa talon haltiapuu, jota ei ole saanut hävittää, ettei talon onni katoaisi. Onnen omenia pihlaja tuottaa kesäisen kukintansa jälkeen tilhille ja rastaille, jotka saavat marjoista voimia vaellusta ja muuttoa varten.

Kasvaako sinun pihassasi onnenpuu? Vielä ehdit istuttaa itsellesi haltiapuun, jos vaan lapio uppoaa maahan! ■

Kun puu vetää
viherhiukkasensa
lehdistä runkoon
talteen, muut
väriaineet
paljastuvat.

MUISTA MYÖS KIIPEILYPUUT

SYYSKUUSSA KIIPEILTIIN PORUKALLA puihin eri puolilla Suomea. Tatu Hirvosen perustama valtakunnallinen puuhunkiipeämisviikko keräsi Facebookissa noin 17 000 eri-ikäistä osallistujaa. Monet heistä lähettivät herkullisia kuvia retkistään lehvästöihin.

Tietokirjailija Hirvonen uskoo, että puuhun kaipaaminen tekee ihmiselle hyvää. Liian suojeleva kasvatus estää Hirvosen mukaan lapsia kehittämästä koordinaatiokykyä, tasapainoa ja muita fyysisiä ja motorisia taitoja. Vakiomuotoiset kiipeilytelineet eivät tarjoa samanlaista haastetta ja elämystä kuin elävä, epäsymmetrinen puu.

Hirvosen Varo, varo, varo! – irti ylisuojelevasta kasvatuksesta -kirjassa kehoitetaan ottamaan sopivia turvallisuusriskejä, jos toisessa vaakakupissa on elämyksiä, haasteita ja oppimiskokemuksia. Hirvosen mukaan puuhun kiipeävä ihminen oppii olemaan putoamatta puusta.

Millainen on teidän pihapiirinne kiipeilypuu? Tai istuttaisitko tänä syksynä sellaisen seuraavia sukupolvia varten? ■

Haapa

Pähkinäpensas

Pähkinäpensas auttaa oravia, närhiä ja pähkinähakkeja kartuttamaan kunnolliset varastot talvesta selviytymiseen.

Taikinamarja

Raita

Pihlaja

Lehmus

Rauduskoivu

TEKSTI, TESTAUS & KUVAT

Janne Käpylehto

Otsalamput testissä: Henkilökohtaista valoa

Luonnonsuojelija testasi yksitoista markkinoilla myynnissä olevaa otsalamppua.

Luonnonsuojelija testasi numerossa 6/2010 taskulamppuja. Nyt testissä on erittäin kat-tava valikoima eritehoisia, -kokoisia ja -hin-taisia otsalamppuja. Moni otsalamppuihin tottunut ei taskulamppua enää arvosta – ot-salamppu näyttää valoa juuri sinne missä sitä tarvitaan ja kädet pysyvät vapaana.

Ei enää halogeenejä

Kaikki testin lamput ovat LEDeillä toteutettu-ja. Kolme lamppua on varustettu ladattaval-

Magicshine kuvattuna huoneenlämpöti-lassa 10 minuutin käytön jälkeen lämpö-kameralla. 13 minuutin jälkeen Magicshi-ne pudottaa tehoa kunnes lamppu on jäähtynyt. Lämpeneminen ei ole ongelma esimerkiksi polkupyöräkäytössä. Kuvattu Fluke TIR27-lämpökameralla.

la akulla, loput toimivat paristoilla. Paristo-jen tilalle voi tietenkin laittaa ladattavat akut – vaikka kaikki valmistajat eivät välttämät-tä suosittelekaan ladattavien akkujen käyt-

töä. Tällä kertaa useasta lampusta valmistaja ei ollut ilmoittanut valotehoa lainkaan joten mittaukset todella olivat tarpeen. Erot ovat valtavia. Testin tehokkain lamppu näyttää pi-

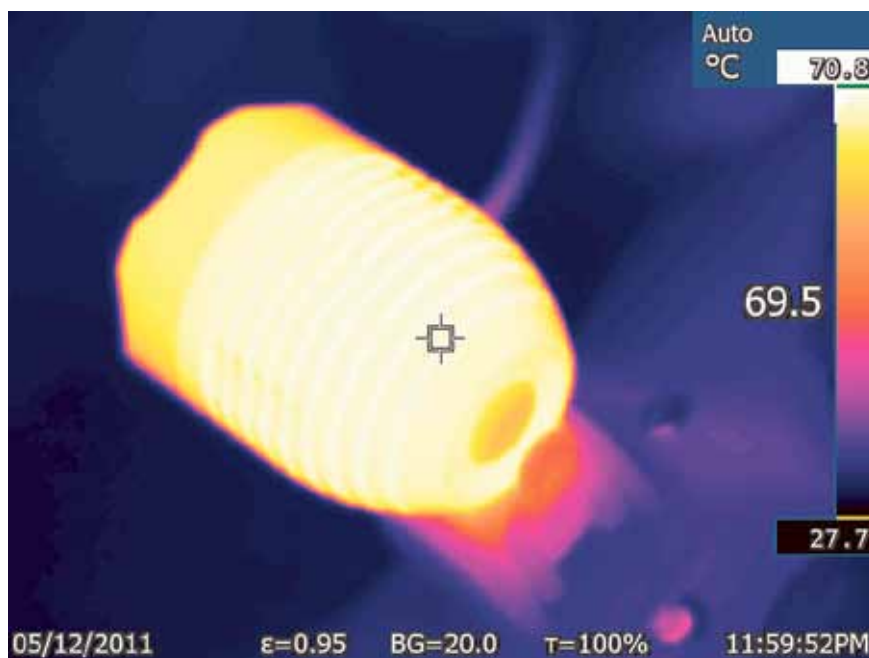
meässä metsässä valokanuunalta kun tehotto-min lähinnä tuikulta.

Miten mitattiin?

Otsalampuista testattiin valoteho ajan funk-tiona. Mittaus suoritettiin Minolta Autometer V-valotusmittarilla ja integroivalla laatikolla. Erot ovat huikeita. Toiminta-aika katsottiin päättyneeksi, kun valaistusvoimakkuus laski alle 50 luxin – paitsi Otson pienemmässä lam-pussa rajana pidettiin 25 luxia koska lamppu ei täysillä paristoillakaan tuota kuin 43 luxia. Lisätietona, että mittaustulokset ovat vertai-lukelpoisia Luonnonsuojelija 6/2010 -lehdessä olleen taskulampputestin kanssa. Näin ollen, tämän testin tehokkain lamppu – Magicshi-ne pesee valotehossa edellisen testin tasku-lamput.

Valoteho, palo aika ja akkukapasiteetti

Tarkasteltaessa valaistusvoimakkuutta ja pa-loaikoja voidaan todeta että suuri valoteho johtaa lyhyeen käyttöaikaan ellei akkupaket-

Merkki Testaajan yleisarvio	Led Lenser H7R "Kätevä ja ladattava!"	Led Lenser H14 "Monipuolinen ja järeä"	Magicshine Navigator XM-L "Valotykki!"	Otsalamppu 7-LED "Peruslamppu"	Otsalamppu 3W Teholed "Pistemäinen valokeila"
Plussat ja miinukset					
Hinta	74,90 euroa	119,90 euroa	149 euroa KALLEIN	9,95 euroa	14,95 euroa
Massa akkujen/paristojen kanssa	127 g	336 g	418 g PAINAVIN	125 g	121 g
Akun/paristojen tyyppi	3 x NiMH, ladattavat	4 x AA paristo	Litium akkupaketti 4 x 18650	3 x AAA paristo	3 x AAA paristo
Mitattu suurimman tehon valaistusvoimakkuus	1575 lux	1940 lux	7239 lux TEHOKKAIN	211 lux	844 lux
Mitattu toiminta-aika suurimmalla teholla *)	1 tunti 40 min	3 tuntia 20 min	2 tuntia 50 min	8 tuntia	7 tuntia 20 min
Toimintamoodit	Portaaton tehosäätö Valokeilan säätö	2 tehovaihtoehtoa Valokeilan säätö	2 tehoa, vilkku Sopii myös polkupyörään	3 tehoa	2 tehoa, vilkku
Arvosanat:					
Valoteho (40 %)	9	9,2	10	6,5	8,5
Ominaisuudet (30 %)	8	9	8,5	7	7,5
Mekaaninen rakenne (15 %)	9	9,5	8,5	7	7
Koko ja paino (15 %)	9	7,5	7	8	8
Yleisarvosana	8,7	8,9	8,9	7,0	7,9
Muuta Maahantuoja	Nordic Trail www.nordictrail.fi	Nordic Trail www.nordictrail.fi	Handshake trading Oy www.taskulamput.fi	Tammer-Tukku www.tammertukku.fi	Tammer-Tukku www.tammertukku.fi

*) Pitkä toiminta-aika kertoo yleisesti ottaen enemmän kehnosta valotehosta kuin isosta akkupaketista, **) Kun valaistusvoimakkuus putoaa 25 luxiin. Muilla lampuilla rajana 50 luxia.

Ekotekniikan
maailma

Palstalla testataan erilaisia luonnonystävän
tekniisiä vempaimia ja varusteita sekä
kerrotaan ekohankkeista.

ti ole todella massiivinen. Tässä joukossa
Magicshinen akkukapasiteetti on omaa
luokkaansa: noin 30 wattituntia. Vertailun
vuoksi yhdessä alkaali-AAA -paristossa on
noin yksi wattitunti.

Erilaisia ominaisuuksia

Otsalamput ovat aika yksinkertaisia kapis-
tuksia, mutta niihinkin löytyy runsaasti
erilaisia lisäominaisuuksia. Magicshine ja
Led Lenser H14 voidaan kiinnittää polku-
pyörään mukana tulevan kiinnikkeen avul-
la. Näissä tulee myös jatkojohto mukaan
jolloin raskas akkupaketti voidaan laittaa
vaikkapa vyölle.

XGlow XH-1000:n erikoisuus on infra-
punatunnistin – lampun saa päälle paksut-
kin hanskat kädessä huitaisemalla lampun
edessä. Punavaloa löytyy useasta lampusta
mutta XGlow XH-1200 sisältää myös viher-
valon. Petzl Tikka XP2 Core:n tehoa ja siten
purkausaikaa voidaan säätää ohjelmistol-
la (PC sekä MAC) – esimerkiksi 30 prosen-
tin teholla ohjelmisto kertoo purkausajak-
si 16 tuntia.

Lamppu käyttötarkoituksen
mukaan

Otsalampun tärkeä ominaisuus on pieni ko-
ko, siten lampputa tulee kannettua helposti
mukana. Valotehoa ja pitkää käyttöaikaa ei
voi saada pienessä paketissa, mutta joukos-
ta löytyy sopiva kompromissi jokaiselle.
Tässä testissä on kolme voittajaa: Led Len-
ser H14, Magicshine ja Petzl Tikka XP2 Core.
Kunniamaininta voidaan myöntää XGlow
XH-1000:lle, joka pistää hyvin kampoihin
merkittävästi kalliimmille kilpakumppa-
neilleen. ■

Lamppujen purkauskäyrät
ja valottelukuvat
löytyvät verkkosivuilta!
www.sll.fi/
luonnonsuojelija

Otso 7472
"Tuikku"

+ Magneettikiinnike
- Ei varsinainen otsa-
lamppu, vaan merkkivalo

4,90 euroa **EDULLISIN**

69 g **KEVYIN**
3 x AAA paristo

43 lux **TEHOTOMIN**

10 tuntia 30 min **)
Vaeltava valo, vilkku

5
7
6,5
9
6,4

Fenet OY
www.fenet.fi

Otso 74740
"Peruslamppu"

+ Kätevän kokoinen

14,90 euroa

85 g
3 x AAA paristo

485 lux

7 tuntia
3 tehoa, punavalo
hajottimella

8
7,5
7,5
9
7,9

Fenet OY
www.fenet.fi

Petzl Tikka 2
"Perinteinen"

+ Kätevän kokoinen

39,95 euroa

80 g
3 x AAA paristo

367 lux

9 tuntia 20 min
2 tehoa, vilkku

7
8
9,5
9
8,0

Vandernet OY
www.vandernet.fi

Petzl Tikka XP2
Core

"Kätevä ja
ladattava!"

+ Monipuolinen
tehonsäätöohjelmisto
+ Ladattava
+ laajakulmalinssi

119,90 euroa

82 g
Litium akkupaketti

485 lux

3 tuntia 40 min
2 tehoa, vilkku, punavalo
Monipuolinen ohjelmisto,
laajakulmahajotin

8
9,5
9,5
9,5
8,9

Vandernet OY
www.vandernet.fi

XGlow XH-1200
"Kätevä ja pieni"

+ valokeilan säätö
- Käyttöaika täydellä
teholla

22 euroa

77 g
2 x AAA paristo

279 lux

1 tunti 50 min
2 tehoa, punavalo, **vihervalo**
valokeilan säätö

6,7
8,5
9
9
7,9

Mastermark Brands Oy
www.nexet.fi

XGlow XH-1000
"Virtakytkin ilman
kosketusta"

+ Infrapunatunnistin
+ Valokeilan säätö

37,50 euroa

110 g
2 x AA paristo

640 lux

9 tuntia 30 min
Punavalo
Valokeilan säätö,
infrapunatunnistin

8,2
9,5
9
9
8,8

Mastermark Brands Oy
www.nexet.fi

Jaettu
TESTI-
VOITTAJA

Kunnia-
maininta

LOPPUSYKSYN TAPAHTUMIA

Suomalainen hiljaisuus -keruukampanja käynnistyi

Tänä vuonna Hiljaisuuden päivää vietettiin käynnistämällä valtakunnallinen keruukilpailu suomalaisten hiljaisuuden kokemuksista ja muistoista. Tavoitteena on kerätä monipuolinen ja runsas aineisto, joka avaa henkilökohtaisen näkökulman hiljaisuuden kokemukseen Suomessa.

Osallistuminen on helppoa. Voit vastata vapaamuotoisesti ja käyttää apuna seuraavia kysymyksiä:

- Mistä ja milloin olet löytänyt hiljaisuutta?
- Miten määrität hiljaisuuden?
- Milloin ja kuinka usein tunnet tarvetta hakeutua hiljaisuuteen?
- Onko sinulla tietty paikka, jonne hakeudut toistuvasti hiljaisuuden vuoksi?
- Millaiset äänet häiritsevät hiljaisuus-kokemustasi? Millaiset äänet eivät häiritse?
- Kuvaile myös visuaalista ympäristöä, josta olet löytänyt hiljaisuutta. Kerro, millaiset näköhavainnot vaikuttavat kokemukseesi.
- Koetko hiljaisuutta yksin vai yhdessä jonkun kanssa?
- Kuvaile, ovatko kokemuksesi positiivisia vai negatiivisia.

Ohjeet

Voit kirjoittaa millä kielellä haluat. Jos lähetät tekstisi paperilla, kirjoita vain paperin toiselle puolelle. Älä käytä tarroja, teippejä tai niittejä.

Lähetä kirjoituksesi 31.5.2012 mennessä osoitteeseen SKS, kansanrunousarkisto, PL 259, 00171 Helsinki tai sähköpostin liitetiedostona doc-, rtf- tai txt-muodossa osoitteeseen keruu@finlit.fi. Voit myös vastata internetissä osoitteessa www.finlit.fi/arkistot/keruut/hiljaisuus.

Liitä vastaukseen taustatietosi: nimi, syntymävuosi, koulutus ja ammatti, puhelinnumero, posti- ja sähköpostiosoite sekä suostumuksesi siihen, että lähettämäsi aineisto arkistoidaan nimelläsi tutkimuskäyttöön SKS:aan. Taustatietoja ei luovuteta muihin tarkoituksiin. Mahdollisesta julkaisemisesta otetaan yhteyttä erikseen.

Lisätiedot: outi.ampuja@helsinki.fi ja SKS:n kansanrunousarkisto, keruu@finlit.fi, p. 0201 131 240.

Suomen luonnonsuojeluliitto

ETELÄ-HÄME

Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri:

- * Luonnonsuojelupiirin syyskokous järjestetään torstaina 24.11. klo 18-21

Lammin biologisella asemalla (Pääjärventie 320, Hämeenlinna). Kokouksessa käsitellään sääntöjen mukaiset syyskokousasiat ja kuullaan Suomen luonnonsuojeluliiton metsäasiantuntija Sini Eräjään esitelmiä. Vapaa pääsy. Yhteyshenkilö Karri Jutila, p. 050 5768 953.

Asikkalan luonnontietä:

- * Joulun avajaiset Vanhassa Vääksyssä. Olemme perinteiseen tapaan mukana jakamassa luontotietoa ja myymässä luontoaiheisia lahjatuotteita. Päivämäärä tarkentuu myöhemmin. Kaikista tapahtumista on ajantasaista tietoa verkkosivuiltamme www.sll.fi/asikkala. Tiedustelut p. 045 1108 705/ Tuula Wikström.

Janakkalan luonto ja ympäristö:

- * Sääntömääräinen syyskokous järjestetään keskiviikkona 2.11. klo 18 Tervakoskella Suruttoman huvilalla Alasjärven rannassa. Sääntömääräisten asioiden lisäksi kokouksessa käsitellään ja päätetään yhdistyksen sääntöjen muuttamisesta. Kahvitarjoilu ja saunomis- ja uintimahdollisuus. Kaikki toiminnastamme kiinnostuneet tervetulleita. Tarvittaessa tiedustelut Ari Lehtiseltä, p. 0400 599 623 tai Raisa Tannerilta, p. 050 516 8901.

ETELÄ-KARJALA

Etelä-Karjalan luonnonsuojelupiiri:

- * Karjalan vedet -yleisötilaisuus järjestetään 17.10. klo 18 Imatralla Kulttuurikeskuksen Kaleva-salissa. Tilaisuudessa puhuvat hydrobiologi Pekka Vähänäkki Kaakkois-Suomen ELY:stä, vesiensuojeluasiantuntija Hannele Ahponen SLL:stä ja Pertti Siilahti Etelä-Karjalan luonnonsuojelupiiristä.
- * Etelä-Karjalan luonnonsuojelupiirin syysvuosikokous pidetään ke 30.11. klo 18 Saimaan luonnonsuojelukeskuksessa Lappeenrannassa.

ETELÄ-SAVO

Suur-Savon luonnonsuojeluyhdistys:

- * Keskiviikkona 19.10. klo 18-19 Mikkelissä Yliopistokeskuksen (Unica, Lönnrotink. 5) auditoriossa Jarkko Rutilan ja Juha Haikolan esitys Käki, onnenlintu. Esityksen jälkeen yhdistyksen syyskokous.

KESKI-SUOMI

Keski-Suomen luonnonsuojelupiiri:

- * Keski-Suomen luonnonsuojeluyhdistys: Syyskokoukset jäsenille ti 25.10. klo 17 alkaen Jyväskylän kaupunginkirjaston pienemmässä luentosalissa. Aluksi Jyväskylän yhdistyksen, ja noin klo 17.30 luonnonsuojelupiirin kokous. Esillä sääntömääräiset asiat, kuten hallituksen valinta erovuoroisten osalta.
- * Luonnon hiilivarastojen merkitys ja mahdollisuudet ilmastonuojelussa -yleisötilaisuus alkaa samassa paikassa klo 18.15. Suomen luonnon tila heikkenee yhä, ja ilmastonmuuttaminen jatkuu. Polttavasta aiheesta kertoo SLL:n puheenjohtaja, FT Risto Sulkava.

Jyväskylän seudun luonnonsuojeluyhdistys:

- * Sääntömääräinen syyskokous ti 25.10. klo 17 kaupunginkirjaston pienessä luentosalissa (Vapaudenkatu 39-41). Esitellään tulevan vuoden toimintasuunnitelma ja valitaan yhdistyksen uusi hallitus.

* Kaavailta, jossa viranomaiset kertovat Jyväskylän maankäyttösuunnitelmista ja yleiskaavan valmistelusta ke 9.11. klo 18 kaupunginkirjaston pienessä luentosalissa. Kaupungin alueelle laadittavaan yleiskaavaan voi etukäteen tutustua kaupungin nettisivuilla www.jyvaskyla.fi/kaavoitus/yleiskaava.

* Ekoruokailta ke 23.11. klo 17.30 kaupunginkirjaston pienessä luentosalissa. Kiinnostako jokapäiväisen ruoan alkuperä? Järjestämme yhdessä jyväskyläläisten ympäristöjärjestöjen kanssa illan, jossa esitellään eettisesti ja ekologisesti kestävää ruokavaliota ja tuodaan esille tapoja, kuinka tällaista ruokaa Jyväskylässä voi hankkia.

Keurusseudun luonnontietä:

- * Yhdistyksen syyskokous pe 21.10. klo 18 ravintola Mirjamissa Keuruulla. Kokouksessa valitaan vuodelle 2012 mm. yhdistykselle puheenjohtaja, 6 hallituksen jäsentä ja 3 hallituksen varajäsentä, sekä vahvistetaan toimintasuunnitelma ja talousarvio vuodelle 2012. Luontokuvia ja kahvia. Jouko Pihlainen, p. 040 843 1709.

KYMENLAAKSO

Kymenlaakson luonnonsuojelupiiri:

- * Torstaina 10.11. klo 18 Kymenlaakson luonnonsuojelupiirin sääntömääräinen syyskokous Mari's Coffee-kahvilan kokoustilassa Anjalassa, osoite: Elimäentie 54. Tilaisuuden alussa Riku Rinnekangas kertoo piirin vaikutavuuteen liittyvästä suunnitelmasta.
- * Keskiviikkona 16.11. klo 18 Luontokuvailta Kouvola-talolla. Kymenlaaksoisten kuvaajien lisäksi Kymenlaakson Luontokuva 2011-kilpailun tulokset ja Vuoden Luontokuva.
- * Sunnuntaina 27.11. klo 12-18 Kouvolan Museokorttelin joulutapahtuma. Vanhan ajan joulutunnelmaa ja Luontopuoti auki. Tarjolla jouluglögiä ja pipareita.

Meri-Kymen luonto:

- * Karhuperheen pikkujoulu Latumajalla (lastenretket), la 10.12. klo 14, makkarapaistoa, talvileikkejä, lumikenkien kokeilua. Joulupukikin saattaa poiketa paikalla. Yhteistyössä Karhulan Ladun kanssa. Ilmoittautuminen pirjo.kopra@kympp.net.

Pohjois-Kymen luonto:

- * Jäsenillat Vaahteratalon luontotoimistolla, Varuskuntakatu 8, Kouvola, tiistaina 8.11. klo 18 ja tiistaina 13.12. klo 18.

PIRKANMAA

Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri:

- * Pirkanmaan luonnonsuojelupiirin syyskokous on ke 30.11 klo 17 Metso-pääkirjaston Martikainen-salissa. Lisätietoja: aluesihtööri Anni Kytömäki, p. (03) 213 1317, anni.kytomaki@sll.fi.

Kyrön luonto:

- * Kyrön luonnon syyskokous keskiviikkona 26.10. klo 18 Hämeenkyrön St1-aseman ala-

Tilaa Juha "Norppa" Taskinen luennoimaan!

*Saimaannorppa
Laatokka
Vienan Karjala ja Vienanmeri
Etelämanner
Baikal*

Kuvaesitykset, elokuvat
ja valokuvanäyttelyt.

norppa.taskinen@spynet.fi
www.norppataskinen.net
p. 0500 174200

MILLAINEN
SIENISYKSY!

Facebook-kävijät kertovat:

"Kanttarelleja, suppilovahveroita sekä mustia torvisieniä on kerätty litratolkulla mökillä Etelä-Savossa. Koskaan ennen siellä ei ole ollut näin runsas sienisyksy! Jippii!"

"Ensimmäiset kanttarellit elämänsäni löysin tänä syksynä – tunne oli sanoinkuvaamattoman hieno. Myös suppiksia olen hakenut vanhoista ja hyviksi todetuista paikoista. Vahveroiden kohdalla tuntuu joka kerta kuin löytäisi suurenkin aarteen."

"Meillä täällä Varsinais-Suomessa on kerätty heinäkuun alusta asti runsaasti kanttarelleja ja mustia torvisieniä. Kehnäsiementä, lampaankääpää, orakkaita on runsaasti myös, mutta jätän ne muille, kun meillä ei niitä syödä. Pari kertaa on käyty jo suppilometsässä ja yhteensä kerätty noin 50 litraa. Älyttömästi on vielä tuloillaan, nyt alkaa vaan kaapit olemaan jo täynnä."

"Haperoita ja kanttarelleja on tullut keräilyä. Olen kouluttanut mieheni kunnon kantarellikoiraksi. :)"

Keskustele ja seuraa SLL:n toimintaa facebookissa:
www.facebook.com/luonnonsuojeluliitto

PEKKA KOSKINEN / VASTAVALO

kerran kokoustilassa, osoite Nuijamiestentie 51 (ent. Esso).

Pälkäneen seudun ympäristöyhdistys:

* Sääntömääräinen syyskokous keskiviikkona 26.10. klo 18 Mikkelin navetalla Luopioisissa. Kaikki kynnelle kykenevät kuulemaan uutisia ja suunnittelemaan tulevan vuoden toimintaa! Vanhaan tapaan hyvä tarjoiu.
* Perinteinen karpaloretki hyväksi todetulle suolle la 29.10. Kokoonnumme klo 9 Sappeentien risteyksen luona olevalle Luopioisten tien varren jätepiesteelle. Säävaraus. Lisätietoja puheenjohtajalta, p. 050 304 3939.

Tampereen ympäristönsuojeluyhdistys:

* Tampereen ympäristönsuojeluyhdistyksen 30-vuotisjuhlaseminaari "Millainen kevät – Tampereen luonto vuonna 2050" pe 18.11. klo 16–18. Paneelikeskustelu Tampereen yliopiston Linna-kirjastorakennuksen Väinö Linna -salissa (Kalevantie 5). Tilaisuus on avoin ja maksuton

kaikille kiinnostuneille. Alustajina yhdistys- ja kulttuurivaikuttajia Tampereelta. Alustuksien jälkeen tilaisuudessa on aikaa keskustelulle, johon myös yleisö voi osallistua.

* Tampereen ympäristönsuojeluyhdistyksen syyskokous to 8.12. klo 18–20 Varastokatu 3:n toimistolla. Käsittelemme sääntömääräiset asiat ja valitsemme uuden hallituksen vuodelle 2012. Tarjolla kahvia ja pullaa. Jos alaovi on kiinni, niin soita ovi-kelloa tai Jere Niemiselle, p. 040 522 4476.

POHJANMAA**Pohjanmaan piiri:**

* Piirin syyskokous la 12.11 klo 14 alkaen kansallispuistoteemalla! Paikka vielä avoin. Seuraa tiedotusta www.sll.fi/pohjanmaa.

Lapuan ympäristöyhdistys:

* Hallituksen syyskokousta valmisteleva kokous ma 7.11. klo 18, Lapuan Nuorisotalo, Asemakatu 11. Kokous on avoin kaikille jäsenille. Lisätiedot pj. Seppo, p. 0400 342 711.
* Wanhan Paukun Joulunavausmes-

suilla 19–20.11, la klo 10–17 ja su klo 12–16 yhdistys myy Luonnonkalentaria 2012, liiton joulukortteja ja arpoja. Jaamme myös luontotietoa ja kalastelemme uusia jäseniä. Tervetuloa bongamaan pöytäme! Lisätiedot Raija, p. 050 529 3839.

* Yhdistyksen sääntömääräinen syyskokous to 24.11. klo 18, Lapuan Nuorisotalo, Asemakatu 11. Päätetään henkilövalinnoista, toimintasuunnitelmasta, talousarviosta ja sääntöjen muutoksesta. Tervetuloa kaikki jäsenet, ketään ei valita väkisin! Lisätiedot pj. Seppo, p. 0400 342 711.

POHJOIS-KARJALA**Joensuun seudun luonnonystävät:**

* Luontokuvien katseluilta ke 26.10. klo 18 alkaen. Paikka: Yliopistokatu 7, Natura-rakennus. Tapahtuman yhteydessä yhdistyksen hallituksen kokous. Tervetuloa!
* Pikkujoulu la 10.12. Tapahtuman tiedot tarkentuvat myöhemmin.

Keski-Karjalan luonto:

* Hatunvaaran Hanhiviikkojen Hanhiteltan purkutalkoot 22.10. klo 12.

POHJOIS-POHJANMAA**Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri:**

* Luonnonsuojelupiiri pitää syyskokouksensa lauantaina 19.11. Pudasjärven maisemissa. Samalla vietetään Pudasjärven luonnonsuojeluyhdistyksen 40-vuotissynttäreitä. Ohjelmassa on sen kunniaksi päivällä raakkuseminaari ja illemmalla varsinainen juhla. Vuosikokousasiatkin tulevat käsitellyiksi ohjelman lomassa. Katso tarkemmat tiedot luonnonsuojelupiirin verkkosivulta www.sll.fi/pohjois-pohjanmaa tai kysy lisätietoa aluepäällikkö Merja Ylöselältä, p. 044 929 0550 tai Pirkko-Liisa Luhdalta, p. 0400 293 023.

Oulun luonnonsuojeluyhdistys:

* Retkiä: Ajankohtainen ohjelma www.olsy.fi/retkikerho ja Info-pisteet sekä p. 045 639 5311. Kaupunginosaesittelyjä, Maailman ympäri, Eläinmuseo, sauna, erikoisia puita, tähtien katselua, linturetkiä.
* Kampanjat: - Kestävä Yhdyskunta: www.olsy.fi/olsy/kampanjat/yhdyskuntarakennekampanja - Vesivaara:

www.vesioulu.fi - Aito Hietasaari: www.hietasaari.net - Sanginjoen kansallispuistohanke

* Luontopiste: www.olsy.fi/luontopiste.

* Puistometsien hoidon arviointi ja kommentointi - METSO-koulutus 29.10.

* Pohjois-Pohjanmaan piirin kokous Pudasjärvellä 19.11.

* OLSYn luonto- ja ympäristöraportteja lehtiin ja nettiin, lausunnot ja mielipiteet

* Lähiruokapiiri käynnistyy lokakuussa.

* Harrastepiirit: - Polkupyöräpaja - Puutyöpiiri - Valokuvauskerho

* Yhteystiedot: www.olsy.fi, olsy@olsy.fi, p. 045 639 5311, Facebook: Oulun luonnonsuojeluyhdistys, Retkikerho, Info-pisteet: Oulun K-Supermarketit ja K-rautat, K-market Pate-niemi, K-market Rajakylä, Citymarket Kaakkuri yliopiston keskusaula.

POHJOIS-SAVO

Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistys (KLYY):

* Syysvuosikokous maanantaina

LOPPUSYKSYN TAPAHTUMIA

14.11. klo 18 Kuopion museon kokoushuoneessa (Kauppakatu 23, käynti pihan puolelta). Sääntömääräisten asioiden lisäksi kuulemme kokouksen jälkeen n. klo 19 Risto Ihantolan matkakertomuksen Grönlannista.

SATAKUNTA

Satakunnan luonnonsuojelupiiri:

* Satakunnan piirin syysvuosikokous on 15.11. klo 18 Kiukaisten yhteiskoulun ruokalassa, os. Opintie 3 C Kiukainen. Klo 19 Juha Hyvärinen pitää esityksen aiheesta Muuttuva Selkämeri.

Ala-Satakunnan ympäristöseura:

* Syystoimintapäivä Kiukaisten Yhteiskoulussa 15.11. klo 17-18. Avoin ASYS:n hallituksen kokous, klo 18-19 SLL:n Satakunnan piirijärjestön syyskokous, klo 19-21 Luento "Muuttuva Selkämeri". Paikka Yhteiskoulun ruokala, Opintie 3 C (kartta Fonectan pl. 2011, s 71 ruutu C3). Yhteyshenkilöt: Kati Haukioja, p. 040 568 7150 ja Seppo Varjonen, p. 050 560 7357.

* Pikkujoulu 25.11.11 Jokisaunalla, Euran Kauttualla. Klo 18 sauna, klo 19.15 iltapala, klo 20.15 Jaakko Ojalan karhukuvia Itä-Suomesta. Iltapalatarjoilusta johtuen tilaisuuteen on ennakkoilmoittautuminen 23.11. mennessä Katille, p. 040 568 7150 tai kati@haukioja.com. Paikan osoite: Sepäntie 1 (kartta Fonectan pl 2011, s 72 ruutu C5). Yhteyshenkilöt: Janne

Liikanen, p. 050 3223 563 ja Seppo Varjonen, p. 050 560 7357.

* Talvinen luontopolku 10.12. klo 10-17 "Ruukinpuiston Joulu" -tapahtumassa Euran Kauttualla. Yhteyshenkilöt: Kati Haukioja, p. 040 568 7150 ja Seppo Varjonen, p. 050 560 7357.

* Poikkea nettisivuillamme www.sll.fi/alasatakunta.

Porin seudun ympäristöseura:

* Esitelmätilaisuus Luontotalo Arkissa ke 2.11. klo 18-20. Markku Saiha esittelee merellisiä kuvia ja Janne Lampolahti kertoo aiheesta "Marraskuussa luonto valmistautuu talveen - niin vai valmistautuuko ja milloin?" Vapaa pääsy. Kahvi ja pulla 2,50 euroa.

* Yhdistyksen pikkujoulu Satakunnan yhteisökeskuksessa ke 23.11. klo 17.30-20, tuo jotain pientä syötävää tullessasi, yhdistys tarjoaa kahvit ja piparit.

* Älä osta mitään -päivän tavaravaihtotempaus pääkirjastossa pe 25.11. klo 10-19, tuo vanhat tavarasi vaihtoon ja ota yhtä monta tilalle max 5kpl/henk. Ei vaatteita eikä kovin suuria tavaroita.

* Jouluaskartelua lapsille (ja vanhemmillekin) pääkirjastossa to 1.12. klo 10-12 (lasten luontokerho pääkirjastossa aina torstaisin klo 10-12) Lisätietoja kaikista tilaisuuksista, p. 045 8970 366.

UUSIMAA

Uudenmaan ympäristönsuojelupiiri:

* Uudenmaan piirin syyskokous la 12.11. Tarkemmat tiedot löytyvät osoitteesta www.sll.fi/uusimaa.

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys:

* Helsingin toimisto Kotkankadulla on avoinna ti, ke ja to klo 11-15. Yhteystiedot: helsy@sll.fi tai p. 050 3011 633. Ajantasaisimmat tiedot aukioloajoista ja retkistä löydät Helsingin sivuilta www.sll.fi/uusimaa/helsy.

* Helsingin luonnonsuojeluyhdistyksen syyskokous ti 22.11. klo 18 Tieteiden talolla, salissa 309 (Kirkkokatu 6). Syyskokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat ja hyväksytään toimintasuunnitelma ja talousarvio vuodelle 2012. Varapuheenjohtaja Kati Vierikko esittelee Östersundomin varjokaavaa. Lisäksi kokouksessa keskustellaan yhdistyksen viestinnän ja toiminnan kehittämisestä. Kahvitarjoilu.

Mäntsälän luonnonsuojeluyhdistys:

* Syyskokous ke 26.10. klo 19 Sovun kerhohuoneessa, Veteraanitie 7. Sääntömääräiset asiat: puheenjohtajan ja hallituksen valinta sekä toiminnan ja talouden suunnittelu. Tervetuloa!

VARSINAIS-SUOMI

Salon seudun luonnonsuojeluyhdistys:

* Lepakkovuosi 2011 -tilaisuus perjantaina 11.11. klo 18 alkaen Salon kirjaston Hilkansalissa. Tilaisuuden kesto n. 2 h. Ohjelmassa Eeva-Maria Kyheröisen luento Suomen lepakoista ja Risto Lindstedtin ja Jarmo Markkasen kuvaesitys. Vapaa pääsy. Tiedustelut, Jarmo Markkanen, p. 0400 807 839.

Turun luonnonsuojeluyhdistys:

* TLSY ry:n sääntömääräinen syyskokous to 27.10 klo 18 alkaen Turku-salissa (Rehtorinpellonkatu 4 A). Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat, kuten toimintasuunnitelma vuodelle 2012 sekä samaisen vuoden hallituksen kokoonpano. Kokouksen jälkeen lepakkotutkija Thomas Lilley esitelmöi tämän vuoden teemalajista eli lepakoista ja niiden tutkimuksesta. Tilaisuudessa kahvitarjoilu! Tervetuloa!

LUONTO-LIIITTO

* Ympäristötoimintapäivät 21.-23.10. Karjaalla. www.miljoaktion.fi.

* Perheet ja ympäristökasvatus -keskustelutilaisuus ja puutarha-

kierros 29.10. klo 13-16 Kaisanien kasvitieteellisessä puutarhassa, osoite Unioninkatu 44. Klo 13-15 alustamassa ekopsykologi Kirsi Salonen sekä Helsingin ympäristökeskuksen johtava ympäristökasvattaja Kaisa Pajanen. Klo 15-16 koko perheen opastettu kierros kasvitieteellisessä puutarhassa, keskustelutilaisuuden aikana lapsille järjestetään oma työpaja. Ilmoittautumiset ennakoon sähköpostitse osoitteeseen: kati.tiitola@luontoliitto.fi

* Liittovaltuuston kokoontuminen 19.-20.11. Harjun nuorisotalo Helsingissä. Ilmoittautumiset ja lisätiedot: sami.saynevirta@luontoliitto.fi tai 040 560 7303.

* Luonto-Liiton pikkujoulu keskus-toimistolla Helsingissä, Annankatu 26 A, 5. krs. 9.12. alkaen klo 17. Tarjolla ohjelmaa ja Ruskaväri vastaa maittavista tarjoiluista.

* Salaperäinen metsä -kirjoituskilpailu (ks. isompi ilmoitus ohessa).

Espoon Nuoret Ympäristönsuojelijat:

* Syyskokous 31.10. klo 18 Villa Ap-teekillä Espoon keskuksessa (Pappilantie 5). Esillä sääntömääräiset asiat. Tervetuloa!

* Marraskuussa kesän leiriläisten tapaaminen ja leirimuistelot. Tarkista aika ja paikka ENY:n nettisivuilta www.luontoliitto.fi/eny.

Uudenmaan piiri:

* Leirinohjaajakurssi pe-su 9.-11.12. Kurssi alkaa pe klo 18 ja päättyy su noin klo 14. Luonto-Liiton leirinohjaajakurssilla saat tuhtia tietoa ja hyviä vinkkejä leirinohjaamiseen. Kurssilla käydään läpi vuosien mittaan leireillä sattuneita ongelmatilanteita ja niiden ratkaisuja. Luontoleikit ja kivat kollegat tulevat tutuiksi. Kurssin käytyäsi voit hakea Luonto-Liiton leireille ohjaajaksi. Kurssipaikka on Meriharjun kurssikeskus Helsingin Uutelassa. Kurssihinta 50/80 euroa. Maksu sisältää kurssiohjelman, herkullisen kasvisruoan ja majoituksen. Ilmoittautumiset 24.11. mennessä ja lisätietoja Lupin toimistolta: p. 040 165 1907 tai lup@luontoliitto.fi.

* Luontokerho-ohjaajan peruskurssi 9.-11.12. Kurssilla opit yhdessä muiden kanssa, mitä ympäristökasvatus on, miten sitä toteutetaan ja kuinka suunnitella luontokerhokertoja. Saat vinkkejä eri luontoteemojen käsittelystä vuodenaikoihin pohjaten. Tietenkään leikkejä ja harjoituksia unohtamatta! Kurssi antaa perusvalmiudet luontokerhon ja lapsiryhmän ohjaamiseen ja kurssin käytyäsi sinulla on mahdollisuus vetää Luonto-Liiton kerhoja. Kurssilla käydään havainnollisesti läpi ympäristökasvatusta, lapsiryhmän ohjaamista ja kerhon käynnistämistä. Kurssin hinta on 30/ 50 euroa. Kurssihinta sisältää materiaalin ja ruokailut. Kurssi maksetaan käteisellä paikan päällä, Sijainti: Meriharjun kurssikeskus, Helsingin Uutelassa. Lisätietoja ja ilmoittautumiset (24.11. mennessä): lup-lapset@luontoliitto.fi tai 040 1651 908 / Krista Kuisma.

Vantaan Luonnonystävät:

* Syyskokous 9.11. klo 18 Tonttulasen Tikkurilassa (Ratatie 2). Esillä sääntömääräiset asiat. Tervetuloa!

* 25.11. VaLuRAUTAA-klubi Mah-tava VaLuRAUTAA tulee jo 10. ker-ran! Juhlavuoden kunniaksi luvassa on entistäkin superimmat bileet! Rokataan taas luonnon puolesta! Seuraa VaLun nettisivuja www.valu.fi ja FB:ia!

Salaperäinen metsä -kirjoituskilpailu

Metsien vihreä hämy kätkee sisäänsä jos jonkinlaisia salaisuuksia. Millaisia - siitä päätät sinä! Luonto-Liitto järjestää 5.-6.- ja 7.-8.-luokkien koululaisille kirjoituskilpailun, johon voi osallistua metsä-aiheisilla saduilla ja kertomuksilla.

Kilpailun tuomarina toimii kirjailija Kirsti Manninen. Parhaat työt julkaistaan kuvitettuna Luonto-Liiton lasten luontolehti Siepossa tai Nuorten Luonto -lehdessä. Lisäksi palkitsemme molempien sarjojen voittajat kirjapalkinnoilla.

Osallistumisohjeet

Kilpailu-aika on syyslukukauden ajan 2011. Vuoden loppuun mennessä Luonto-Liittoon saapuneet työt hyväksytään mukaan kilpailuun. Voittajat julkistetaan alkukevällä 2012.

Kilpailussa on kaksi sarjaa:

5.-6.-luokkalaiset ja 7.-8.-luokkalaiset.

Päästä mielikuvituksesi valloilleen ja kirjoita omalla tyyllilläsi satu, tarina, fantasiakertomus tai novelli aiheesta "Salaperäinen metsä". Tekstin pituus on vapaa. Anna kirjoituksellesi myös tekstiä osuvasti kuvaava nimi. Voit halutessasi osallistua kilpailuun useammalla kirjoituksella.

Kirjoita tekstisi oheen seuraavat tiedot:

• Koko nimesi • Ikäsi • Luokkasi ja koulusi nimi • Osoitteesi • Puhelinnumerosi

Kilpailutekstit voi lähettää Luonto-Liittoon sähköpostilla tai paperiversioidena postitse.

Sähköpostilla:

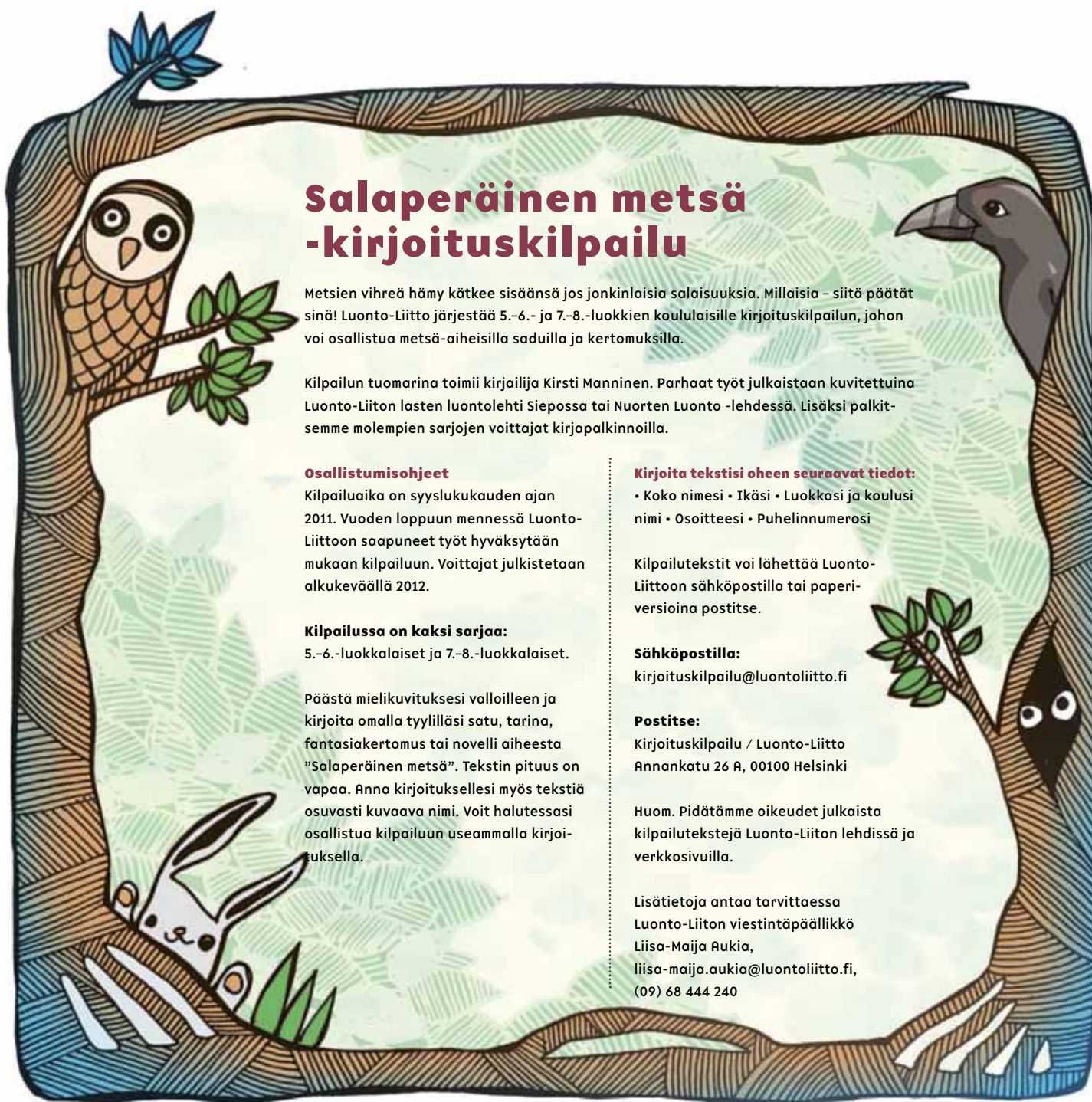
kirjoituskilpailu@luontoliitto.fi

Postitse:

Kirjoituskilpailu / Luonto-Liitto
Annankatu 26 A, 00100 Helsinki

Huom. Pidätämme oikeudet julkaista kilpailutekstejä Luonto-Liiton lehdissä ja verkkosivuilla.

Lisätietoja antaa tarvittaessa
Luonto-Liiton viestintäpäällikkö
Liisa-Maija Aukia,
liisa-maija.aukia@luontoliitto.fi,
(09) 68 444 240

OTA YHTEYTTÄ!

KESKUSTOIMISTO

Kotkankatu 9, 00510 Helsinki,

p (09) 2280 81

toimisto@sll.fi

Lahjoitustili 800016–98850 (Sampo)

Keskustoimisto avoinna: ma–pe klo 8.30–16.15**Puhelinvaihe ja tilaajapalvelu:** ma–pe klo 9.00–15.00**Materiaalitilaukset:** tilaukset@sll.fi**Tarkempia yhteystietoja verkkosivuilla:** www.sll.fi

HENKILÖSTÖ

Työntekijöiden sähköpostiosoitteet: etunimi.sukunimi@sll.fi**Toimisto** Mirja Breider ja Mika Laurila · **Jäsenrekisteri** Irma Kaitosaari ·**Toiminnanjohtaja** Eero Yrjö-Koskinen · **Taluspäällikkö** Pekka Kassila ·**Järjestöpäällikkö** Tarja Ketola · **Järjestösuunnittelija** Heini Jalava ·**Järjestökoordinaattori** Sinikka Kunttu · **Luonnonsuojelupäällikkö** IlpoKuronen · **Ympäristönsuojelupäällikkö** Jouni Nissinen · **Luonnonsuoje-****luasiantuntija** Tapani Veistola · **Vs. metsäasiantuntija** Sini Eräjää ·**Vesiensuojeluasiantuntija** Hannele Ahponen · **Ilmasto- ja energia-****vastaava** Venla Virkamäki · **Ekoenergiavastaava** Riku Eskelinen ·**Energiatehokkuusasiantuntija** Janne Käpylehto · **Viestintäpäällikkö**Matti Nieminen · **Luonnonsuojelijan vs. toimitussihteeri** SeppoParkkinen · **Verkkotoimittaja** Noora Kuusela · **Vs. it-vastaava** BoGranlund · **Yritysyhteistyövastaava** Pirjo Itkonen · **Venäjäkoordinaattori**Olli Turunen · **Pienvesikoordinaattori** Teemu Tuovinen · **Saimaannorp-****pakoordinaattori** Kaarina Tiainen**SUOMEN LUONTO -LEHDEN TOIMITUS** Kotkankatu 9, 00510 Helsinki,p. (09) 228 08 201, www.suomenluonto.fi**LUONTO-LIIITTO** Annankatu 26 A, 00100 Helsinki, p. (09) 684 4420www.luontoliitto.fi**SUOMEN LUONNONSUOJELUN SÄÄTIÖ** Kotkankatu 9, 00510 Helsinki.**Lahjoitukset Suomen Luonnonsuojelun Säätiölle:**

Sampo 800013–434553

SUOMEN LUONNONSUOJELUN TUKI OY Kotkankatu 9, 00510 Helsinki,p. (09) 2280 8333 **Puhelinmarkkinointi yrityksille:** p. (09) 854 4990

LUONNONSUOJELUPIIRIT

Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri Karri Jutila, aluesihteeri,Hämeentie 2 A 6 as. 2, 13200 Hämeenlinna, p. 050 5768 953, etela-hame@sll.fi**Etelä-Karjalan luonnonsuojelupiiri** Kaarina Tiainen, aluepäällikkö,
Katariinantori 6, 53100 Lappeenranta, p. 050 5303270, saimaa@sll.fi**Etelä-Savon luonnonsuojelupiiri** Timo Luostarinen, toiminnanjohtaja,
Pappilankatu 3, 57100 Savonlinna, etela-savo@sll.fi**Kainuun luonnonsuojelupiiri** Tarja Leinonen, piirisihteeri, Vienankatu 7,
87100 Kajaani, p. 050 552 4426, kainuu@sll.fi**Keski-Suomen luonnonsuojelupiiri** Juhani Paavola, toiminnanjohtaja,
Yliopistonkatu 30 C 3. krs, 40100 Jyväskylä, p. 040 354 0063,
keski-suomi@sll.fi**Kymenlaakson luonnonsuojelupiiri** Hanna Majander, toiminnanjohtaja,
Varuskuntakatu 8, 45100 Kouvola, p./fax (05) 371 0301, kymenlaakso@sll.fi**Lapin luonnonsuojelupiiri** Tarja Pasma, toiminnanjohtaja, Valtakatu 22,
96200 Rovaniemi, p. 040 823 2443, lappi@sll.fi**Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri** Anni Kytömäki, aluesihteeri, Varasto-
katu 3,4 krs., tsto 4, 33100 Tampere, p. (03) 213 1317, pirkanmaa@sll.fi**Pohjanmaan piiri** Teemu Tuovinen, piirisihteeri, Valtionkatu 1, 60100
Seinäjoke, p. (06) 312 7577, pohjanmaa@sll.fi**Pohjois-Karjalan luonnonsuojelupiiri** Heikki Pönkkä, piirisihteeri
Kauppakatu 44, 80100 Joensuu, p. 040 543 0011, pohjois-karjala@sll.fi**Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri** Merja Ylönen, aluepäällikkö,
PL 326, 90101 Oulu, Käyntiosoite: Kauppurienväylä 33, 90100 Oulu,
p. (08) 378 443, 044 929 0550 pohjois-pohjanmaa@sll.fi**Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri** Marja Tenhunen, aluesihteeri, Kirk-
kokatu 35, 70100 Kuopio, p./fax (017) 262 3811 pohjois-savo@sll.fi**Satakunnan piiri** Terhi Rajala, aluesihteeri, Otavankatu 11, 28100 Pori,
p./fax (02) 632 6163 satakunta@sll.fi**Uudenmaan piiri** Ursula Immonen, toiminnanjohtaja, Kotkankatu 9,
00510 Helsinki, p. 044 2580 598. Tapani Veistola, luonnonsuojeluasiantun-
tija, p. 0400 615530. uusimaa@sll.fi**Varsinais-Suomen luonnonsuojelupiiri** Hannu Klemola, aluepäällikkö,
Martinkatu 5, 20810 Turku, p. 040 3725301 tai (02) 235 5255,
varsinais-suomi@sll.fi

LUONTO KUTSUU

LIITY SUOMEN LUONNONSUOJELULIITON JÄSENEKSI!

Tule mukaan auttamaan saimaannorppia, ikimetsiä ja Itämeriä! Luonnonsuojelu-liitto tekee työtä suomalaisen luonnon hyväksi sinunkin kotipaikkakunnallasi.

Jäsenenä pääset yli vuoden mittaiselle luontoretelle ja saat tuoreimmat luonto- ja ympäristöuutiset kuusi kertaa vuodessa kotiisi jäsenlehden mukana.

LUONNONSUOJELIJAN PALVELUKORTTI

☐ HALUAN LIITTYÄ LUONNONSUOJELULIITON☐ **jäseneksi.** Jäsenmaksu on 32 €/vuosi. Jäsenetuna saan Luonnon-suojelija-lehden.☐ **perhejäseneksi.** Jäsenmaksu on 10 €/vuosi. Perhejäseneksi voivat liittyä varsinaisen jäsenen kanssa samassa taloudessa asuvat henkilöt. Talouteen lähetetään vain yksi jäsenlehti.☐ **opiskelijajäseneksi.** Jäsenmaksu on 23 €/vuosi. Liityn sekä Luonnonsuojeluliiton että Luonto-Liiton jäseneksi. Jäsenlehtenä saan Luonnonsuojelija-lehden ja Nuorten Luonto -lehden sekä järjestöjen jäsenedut. Opiskelijajäsenen on oltava päätoiminen opiskelija ja ilmoitettava liittymisen yhteydessä oppilaitoksensa nimi ja paikkakunta.☐ TILAA SUOMEN LUONTO -LEHDEN (HINNAT 31.12.2011 ASTI)☐ Kestotilauksena (jäsenille ja YkkösBonus-Norppakorttilaisille 52 €, muille 59 €)☐ Määräaikaistilauksena (jäsenille ja YkkösBonus-Norppakorttilaisille 59 €, muille 67 €)

YHTEYSTIETONI (Vanha osoite osoitteenmuutosta tehtäessä.)

Nimi _____

Jakeluosoite _____

Postinumero _____ Postitoimipaikka _____

Jäsennumero (jäsenkortista) _____

Puhelin _____

Sähköpostiosoite _____

YkkösBonus-Norppa-kortin numero _____

Oppilaitoksen nimi ja paikkakunta (vain opiskelijajäsenet) _____

UUSI OSOITE (jos teet osoitteenmuutoksen)

Nimi _____

Jakeluosoite _____

Postinumero _____ Postitoimipaikka _____

Jäsennumero (jäsenkortista) _____

Mikäli paikkakunta vaihtuu:

☐ haluan ☐ en halua vaihtaa yhdistystä.

Vastaanottaja
maksaa
postimaksun

SUOMEN
LUONNONSUOJELULIITTO

Tunnus 5009174

00003 VASTAUSLÄHETYS

Suomen luonnonsuojeluliiton rekistereiden
osoitetietoja voidaan käyttää SLL:n omiin tilaus-
ja suoramarkkinointitarkoituksiin.

Luontokalenterista on iloa koko vuodeksi!

Kalenteri avattuna: 370 x 560 mm, logopainatuksella 370 x 620 mm.

Yrityksesi logo

Yrityksesi yhteystiedot, puh (09) 1234 5678, www.yritys.fi

Luonnonkalenteri 2012

Luonnonkalenterin upeat valokuvat ja asiantuntevat tekstit kertovat ihmisen ja luonnon ikivanhoista suhteista. Luonnonkalenteri on loistava ja arvostettu lahja myös ulkomaalaisille yhteistyökumppaneille.

Luonnonkalenteria on saatavana:

- suomeksi
- ruotsiksi
- englanniksi
- saksaksi
- ranskaksi
- venäjäksi

13€

(sis. alv:n)

Ilmainen yllätys kätevästi valmiiksi pakattuna

Kirjekynttilä

Pakkauksen paino alle 100 g.

Kynttilän korkeus 16 cm,

paloaika 6 h.

Avainlipputuote.

5,90€

(sis. alv:n)

Joulukorttipaketti

Lähetä sykähdyttävät Joulu-tervehdyksesi norppakorteilla.

Korttipaketti sisältää 21 kpl kaksiosaista korttia ja kuorta.

Korttilajitelma koostuu viidestä mallien mukaisesta kortista ja kahdesta vaihtuvasta aiheesta.

18,50€

(sis. alv:n)

Kirjeensulkijat

Suomen Luonnonsuojeluliiton jouluiset kirjeensulkijamerkit iloksi itselle ja vastaanottajalle.

2,50€

arkki

(sis. alv:n)

Tilauuskortti Tilaan seuraavat tuotteet:

LUONNONKALENTERI 2012 à 13 €

Suomi ____ kpl Saksa ____ kpl

Ruotsi ____ kpl Ranska ____ kpl

Englanti ____ kpl Venäjä ____ kpl

Kalenterin postituskuoria

à 1,80 € ____ kpl

KORTTIPAKETTEJA à 18,50 € ____ kpl

KIRJEENSULKIJAT à 2,50 € ____ kpl

KIRJEKYNTTILÄ à 5,90 € ____ kpl

Kaikki hinnat sisältävät alv:n.

Postituskulut lisätään hintaan.

Tilaajan nimi:

Osoite:

Postinumero:

Postitoimipaikka:

Puhelin: Syntymävuosi:

Luonnonsuojeluliiton osoitetietoja voidaan käyttää tai luovuttaa suoramarkkinointiin.

Postita jo tänään tai soita asiakaspalveluumme (09) 2280 8333, tai faksaa tilaus numeroon (09) 2280 8248. Voit tilata myös osoitteesta www.sll.fi/kauppa tai tuki@sll.fi. Mainitse jos olet jäsen.

Voit halutessasi tukea Suomen luonnonsuojeluliiton toimintaa liimamalla oikealla olevan merkin päälle 1. lk:n postimerkin.

Posti-
maksu
maksettu

**Suomen
Luonnonsuojelun
Tuki Oy**

Kotkankatu 9
VASTAUSLÄHETYS
Sopimus 5012567
00003 HELSINKI

Suomen Luonnonsuojeluliitto

Luonnonsuojelija-lehti 17.10.2011